ሓዳስ ኤርትራ

መበል 35 ዓመት ቁ.96 | ሰንበት 21 ታሕሳስ 2025 | ገጻት 12 ዋጋ 2.00 ናቕፋ

ገጽ 2
ዜና

ገጽ 3
"ንእስ ዞባ ጎን፡ ምቹእ ናይ ልምዓት...

ገጽ 4
ደቀንስትዮን መሰል ተጠቃምነት...

ገጽ 5
እቲ ኻልእ ገድሊ ንናጽነት

ገጽ 12
ማእከል - ግጥማት ኵዕሶ...

ማእከላይ ባይቶ ሃማደኤ፡ መበል 12 ስሩዕ ኣኼባኡ ኣቃኒዑ

ማእከላይ ባይቶ ሃገራዊ ማሕበር ደቀኣንስትዮ ኤርትራ፡ መበል 12 ስሩዕ ኣኼባኡ ብ19 ታሕሳስ ኣብ ኣስመራ ኣቃኒዑ።

እቲ ገምጋም፡ ንቕሓት ኣባላት ንምብራኽ ዝቐደ ፖለቲካዊ ኣስራሰን ጽልዋኡን፣ ዝርግሐ ውዳበታት ንምስፋሕን ንምሕያልን ዝተኻየደ ጻዕርን ወጽኢቱን፣ መንነትን ክብርታትን ማሕበር ንምዕቃብ ዝተኻየደ ጻዕርን ኸጋሉን፣ ተሳታፍነት ደቀኣንስትዮ ኣብ ልምዓታዊ መደባት፣ ከምኡ'ውን ኣብ ምሕያል ትካላዊ ዓቕሚ ማሕበርን ካልእን ዘተኩረ ነይሩ።

ፕረዚደንት ሃማደኤ ወ/ሮ ተኽኣ ተስፋሚካኤል ኣብ ዘስመዓቶ መደረ፡ እቲ ማሕበር ብዘኽተሎ ቅኑዕ ስትራተጂ ቡዝዮመቱ ዕቤት እናርኣየ ይመጽእ ከምዘሎ ብምጥቃስ፡ ሓያልን ድኹምን ጎንታትን ብደሀታትን ማእከል ዝገበረ ገምጋም፡ ንቲ ኸጋስ ናብ ዝበረኸ ደረጃ ዘደይብ ምዃኑ ገሊጻ።

ፖለቲካዊ ንቕሓት ደቀኣንስትዮ ክብ ንምባል ዝተኻየደ ጻዕርታት ኣገዳሲነቱ ልዑል ከምዝኾነ ብምሕባር፡ ኣብ ወሻጥን ወጻኢን ዝርከባ ኣባላት ማሕበር ብመንነተን ዝሕበና ኣብ ኩሉ መዳያት በዓሀቲ ክኾና ምእንቲ፡ ኩለን ኣካላት ብሓላፍነት ክዓያ ተማሕጺና።

ኣባላት ማእከላይ ባይቶ ብወገኖም ኣብ ወሽጢ ሃገርን ዲያስፖራን ኣብ መደባት ልምዓትን መኸተን ኣብ ዝተሰላሰለ መደባት ምዕቃብ ክብርታትን መንነትን፣ ምሕያል ውዳበታት ደቀኣንስትዮ ብዓይነት፣ ምውጋድ ጎዳእቲ ልምድታትን

ስእሊ. ሳሙኤል ንጉሰ

ተመሓላለፍቲ ሕማማትን፣ ከምኡ'ውን ምድንፋዕ ዜናዊ ስራሓት ብዝርዝር ዘትዮም።

ኣብ መወዳእታ፡ ኣብ መጻኢ ክትግበር ንዝተወጠነ መደባት ዝሕግዝ ሓሳባትን ለበዋታትን ኣቕሪቦም።

ሞልቀ - ተሳታፍነት ኣብ መኣዲ ትምህርቲ ዕቤት ኣርእዩ

ኣብ ምምሕዳር ከባቢ እንዳጋብር - ንኡስ ዞባ ሞልቀ፡ ቁጽሪ ተመሃሮ ኣብ መባእታ፡ ማእከላይን ካልኣይን ደረጃታት ዕቤት የመዝግብ ከምዘሎ፡ ሓላፊ ስነምምህርና - መምህር ሙሉጌታ ኣብርሃም ሓቢሩ።

ንኤሪና ኣብ ዝሃቦ ሓበሬታ፡ እቲ ዝርአ ዘሎ ዕቤት ተሳታፍነት፡ መርኣያ ንቕሓት ሕብረተሰብ ኣብ ኣገዳስነት ትምህርቲ ከምዝኾነ ብምጥቃስ፡ ኣብ ማእከላይን ካልኣይን ደረጃ ቀጽሪ ደቀኣንስትዮ ካብ'ቲ ናይ መባእታ ደረጃ ስለዝዩስቡ፡ ቈላሕታ ከምዝድልዩ ኣረዲኡ።

መምህር ሙሉጌታ ኣስዒቡ፡ ጠንቂ ምንቁልቋል ቁጽሪ ደቀኣንስትዮ ኣብ ማእከላይን ካልኣይን ደረጃ፡ መርዓ ትሕቲ ዕድመ ዝርከቦም ጎዳእቲ ልምድታት ከምዝኾኑ ብምጥቃስ፡ ተራ ኮም ክየሲ ተላቢዩ።

እዚ ከምዚ'ሉ እንከሎ፡ ኣብ ንኡስ ዞባ ሞልቀ - ነበርቲ ምምሕዳር ከባቢ ዓዲ-ምሕረት፡ ኣብ ቤት-ትምህርቲ መባእታን ማእከላይን ደረጃ ዝጸንሐ ዋሕዲ መማሃሪ ክፍልታት ንምቅላል ከምኡ'ውን ንመንበሪ መምህራን ዝውዕል 12 ክፍልታት ሃኒጾም።

በቲ ምስ ኣባላት ሓይልታት ምክልኻል ብምትሕብባር ዝተወሰደ ተበግሶ፡ 6 ንመማሃሪ ክፍልታት፣ 6 ድማ ንመንበሪ መምህራን ዝውዕል ክፍልታት ከምዝተሃንጹ፡ ካብ'ቲ ቦታ ዝበጽሓና ሓበሬታ ኣፍሊጡ።

ኣስመራ - ብምኽንያት ሓድሽ ዓመት ምርኢት ኢደ-ጥበባዊ ፍርያት ተኸፊቱ

ስእሊ-ሳሚኤል ንጉሰ

ብምኽንያት ሓድሽ ዓመት 2026ን በዓላት ልደትን፡ ብ'ማሕበር ትንሳኤ ኢደ-ጥበበውያን ደቀኣንስትዮ ዞባ ማእከል' ዝተዳለወ ምርኢት ፍርያት፡ ብ20 ታሕሳስ ኣብ ኣስመራ - ኣፍደገ ህንጻ ሚኒስትሪ ትምህርቲ ተኸፊቱ።

እዚ ክሳብ 31 ታሕሳስ ንህዝቢ ክፉት ኮይኑ ዝቕጽል ምርኢት፡ ስርሓት ካይላ፡ ማእለማ፡ ላኻ፡ ሓምሓም፡ ዕንቀ፡ ፈትሊ፡ ዕንጸይትን ቅብኣን የጠቓልል።

ኣቐዲመን ብምኽንያት 8 መጋቢት፡ 24 ግንቦት - መዓልቲ ናጽነት፡ ሃገራዊ ፈስቲቫልን ቅኑ ተሪዞምን ተመሳሳሊ ምርኢት ከምዘቕረባ ዝሓበረት ካብ ኣወሃሃድቲ ወ/ሮ ወይኒ ተስፋይ፡ ኣብ መጻኢ ብዝሰፍሐ ከምዝደፍኣሉ ገሊጻ።

ማሕበር ትንሳኤ ኢደ-ጥበበውያን ደቂ-ኣንስትዮ ዞባ ማእከል ኣብ 2012 ዝተመስረተ ኮይኑ፡ ኣብ ትሕቲ ሃማደኤ ተጠርኒፉ ንጥፈታቱ የካይድ።

ዓንሰባ - ብልዕሊ 88 ሚልዮን ናቕፋ ዝተፈላለየ ፕሮጀክታት ተተግቢሩ

ምምሕዳር ዞባ ዓንሰባ፡ ኣብ 2025 ብልዕሊ 88 ሚልዮን ናቕፋ ዝተፈላለየ ፕሮጀክትታት ከም ዘሰላሰለ፡ ካብ 16 ክሳብ 18 ታሕሳስ ኣብ ከረን ኣብ ዘካየዶ ዓመታዊ ገምጋም ገሊጹ።

ኣብቲ ብሸለን ንኡስ ዞባታት፡ ጨናፍር ሚኒስትሪታትን ማሕበራትን ኣብ ዝተዓመ መደብት ዝበረ ሓያልን ድኹምን ጎኒን ብዕምቈት ዝተገምገመሉ ኣኼባ እቲ ብህዝብን ኣካላት መንግስትን ዝተሰላሰለ ህንጻውን ልምዓታውን መደባት፡ ምስራሕን ምጽጋንን ዲጋታት፡ ትካላት ትምህርቲ፡ ጥዕና፡ ካልኣይ ደረጃ ጽርግያታትን ካልእን ከምዝጠቓለል ተሓቢሩ።

ኣብ መዳይ ሕርሻ፡ ልዕሊ 58 ሽሕ ሄክታር - ኣእካል፡ ጥረታትን ቀብኣን ከምእተዘርአን ኣስታት 477 ሽሕ ኩንታል እቶት ከምእተረኽበ፡ እዚ ድማ ካብቲ ናይ ዝሓለፈ ዓመት ብ18 ሚእታዊት ከምዝተትሐተ ተሓቢሩ።

መደባት ቀድመ-ትምህርቲ ንምስፋሕ ብዘተግበረ ጻዕሪ 312 ሽሕ ተመሃሮ ኣገልግሎት ዝህብ 271 ኣብያተ-ትምህርቲ ከምእተዳለዋን ልዕሊ 900 ዝሰልጠና ምምህራን ኣብ ስራሕ ከምእተዋፈራን፡ ኣብ ዝቐረበ ጸብጻብ ተጠቒሱ።

ተሳተፍቲ ብወገኖም፡ ምእካብ ግብሪ መሬትን ጥሪትን ብዕቱብ ክስራሓሉ፣ ብዘይ ፍቓድ ንግዲ ዝጥፍኡ ትካላት ቁጽጽር ክግበረሉን፡ ከምኡ'ውን ጅግንነት ዝተፈጸመሎምን ብጾት ግፍዕታት ዝተኣየደሎምን ቦታታት ንጹር ምልክትን ሓበሬታን ክግበረሎም ዝብልን ካልእን ለበዋታት ኣቕሪቦም።

ኣብ መወዳእታ፡ ኣመሓዳሪ ዞባ ዓንሰባ ኣምባሳደር ዓብደላ ሙሳ፡ ምዕቃብ ማይን ሓመድን ብዝሓየለ ክስራሓሉ፣ ካብ ያታዊ ሕርሻ ናብ ዘመናዊ ናይ ምቕያር ማስርሕ ክድፋኣሉ፣ ኩነታት ቀረብ ማይ ብደቂቕ ተጸኒዑ ውሕስነቱ ክረጋገጽ፣ ግብሪ መንግስቲ ብሓፈሻ፡ ናይ ጥሪትን መሬት ሕርሻን ድማ ብፍላይ ብዋግቡእ ክእከብ፡ ከምኡ'ውን መደብ ቀድመ-ትምህርቲ ብዝለዓለ ክስራሓሉ ብምዝኽኻር፡ ኩለን ኣካላት ብወህደት ክሰርሓ ኣዘኻኺሩ።

ዓሰብ - ንጥፈታት ስፖርት ንምምዕባል ዝዓለመ ዘተ ተኻዪዱ

ጨንፈር ስፖርት ዞባ ደ/ቀ/ባሕሪ፡ ንጥፈታት ስፖርት ንምምዕባል ኣብ ዝሓለፈ 20 ዓመታት ኣብ ዝተኻየደ ስራሕን ወጽኢቱን ዘተኩረ ዓውደ-ዘተ፡ ብ17 ታሕሳስ ኣብ ከተማ ዓሰብ ኣቃኒዑ።

ሓላፊት ክፍሊ ባህሊን ስፖርትን ዞባ ወ/ሮ ሃዋ መሓመድ ኣብ ዘስመዓቶ ቃል፡ ንዝሎ ንቕሓት ብምብራኽ ኣታዊታት ስፖርት ከምዝዓቢ ምግባር ወህደት ስለዝሓትት፡ ተራን ኣበርክቶን መሻርኽቲ ክዓዝዝ ጸዊዓ።

ሓጺር ጸብጻብ ንዕዞ 20 ዓመታት ዘቕረበ ሓላፊ ጨንፈር ስፖርት ኣቶ ኢብራሂም ሳልሕ ብወገኑ፡ ናይ ምምዕባል ዓቕሚታት መደባት ኣብ መዳያት ምሕደራ፡ ሕክምና፡ ስልጠናን ዳንኡትን ከምእተተግበረ፣ ተሳትፎ ደቂኣንስትዮ ኣብ ኩሉ ዓውድታት ስፖርት ንምዕባይ ኣተባብዒ ስራሕ ከምእተዓመ፣ ከም ወጽኢቱ ድማ፡ እቲ ዞባ ኣብ ሃገራዊ ውድድራት ስፖርት ዝምስገን ተሳትፎን ወጽኢትን ከምዝበርኦ ኣፍሊጡ።

ዋና ጸሓፊ ሃገራዊ ኮሚተ ኦሎምፒክ ኤርትራ ዶ/ር ኣሚን ተኽላይ፡ ኣብ ክብርታት ኦሎምፒክን ረብሓታቶምን ዘተኩረ ኣስተምህሮ ሂቡ።

ኣዛዚ እዚ ምብራቕ ብርጋዴር ጀነራል ኣብርሃም ዓንዶም ብወገኑ፡ ስፖርት ካብ ህዝቢ ንህዝቢ ስለዝኸደ፡ ኮማዊ ሰረቱ ንምድልዳልን ኣታዊታቱ ንምዕባይን፡ ኣካላት መንግስትን ግንባርን ብወህደት ክሰርሑ ከምዝኾኖም ኣስሚሩሉ።

ኣብ ኮሚሽን ባህልን ስፖርትን - ሓላፊ ምክትታል ሃገራውያን ፈደረሽናትን ኮሚተታት ኦሎምፒክን ፓራሎምፒክን ኤርትራ ኮሎኔል ሰለሙን ስዩም ኣብ ዝሃቦ መዛዘሚ ቃል፡ ኣብያተ-ትምህርቲ መሰረት ምዕባለ ስፖርት ስለዝኾኑ፡ ኣውራ ኣትኪሮ ኣብ ህጻናት ጌርካ ኣብ ኩሉ ዓይነታት ስፖርት ክስራሕ፣ ንምዕባለ ንጥፈታት ስፖርት ድማ ሚኒስትሪ ትምህርቲ፡ ኮሚሽን ባህልን ስፖርትን ምምሕዳራትን ተወሃሂዶም ክሰርሑ ከምዝኾኖም ኣዘኻኺሩ።

ብዘይካ ሰኑይ መዓልታዊ እትሕተም ጋዜጣ

ዋና ኣሰናዳኢ

ብርሃነ ምሕረትኣብ

ምክትል ኣሰናዳኢ

ዓብደልቃድር ኣሕመድ

ቍ.ስ 116266 / 201820 (256)

ቦርድ ምስንዳእ

ዮሴፍ ሃይለማርያም

ምሉእብርሃን ሃብተገብርኤል

ተስፋኣለም የማነ

ሙሴ ገ/እግዚኣብሄር

ቍ.ስ 201820 (250)

ፋክስ. 127749 - ቍ.ሳ.ጾ. 247

ለይ-ኣውት

ፍርቱና ኤፍሬም — ትንሱእ ፍስሃየ

ሳምራዊት ሃብተ — ሰሎሜ ኣፈወርቂ

ፋጥና ኣድም

ምዝርጋሕ ጋዜጣ

ቍ.ስ.113395-07588045

ምልክታ

ቍ.ስ 125013 - ቍ.ሳጾ. 1284

ጨንፈር ሃማመተኤ ዞባ ማእከል፡ ንጥፈታቱ ገምጊሙ

ጨንፈር ሃገራዊ ማሕበር መንእሰያትን ተመሃሮን ኤርትራ ዞባ ማእከል፡ ብ18 ታሕሳስ ናይ ዓመት 2025 ንጥፈታቱ ገምጊሙ።

ሓላፊ'ቲ ጨንፈር ኣቶ ሳምሶም ክፍሉ፡ ኩሉንትናዊ ንቕሓትን ውዳበን መንእሰያት ንምብራኽ፡ ምስ ኩሎም ኣካላት መንግስትን ግንባርን ብምውህሃድ ወጽኢታዊ ንጥፈታት ከምእተሰላሰለ ሓቢሩ።

ሓለፍቲ ኣሃዱታትን ኣብያተ-ጽሕፈት ንኡስ ዞባታትን ደማ፡ ኣብ ፖለቲካዊ፡ ውድባዊ፡ ማሕበራውን ባህላውን መዳያት፡ ሞያዊ ስልጠናታት፡ ኣበርክቶ ኣብ ሕብረተሰብ፡ ከምኡ'ውን ኣብ ምህዞን ሰነዳን ናይ ዝተዓሙ መደባት ሙበርሂ ኣቕሪቦም።

ብዚ መሰረት፡ 60 ሚእታዊት ደቀኣንስትዮ ዝርከብኦም 3,836 መንእሰያት ስልጠና ማሕበራዊ ሱፍልጠት ከምዝቐሰሙ፣ ኣብ ሃገራዊ መርመራ 8ይ ክፍሊ 90ን ልዕሊኡን ነጥቢ ዘመዝገቡ 241 ተመሃሮ ድማ ሽልማት ፊተውራሪ ከምእተዓደለ ገሊጾም።

ንዝተዋህበ ሞያዊ ስልጠናታት ብዝምልከት፡ 1,935 መንእሰያት ብስነ-ጽባቐ ጸጉሪ ርእሲ፡ ቀዳማይ ረዲኤት፡ ድራማ፡ ስነጽሑፍ፡ ስነሕሳብ፡ ምምሕዳር፡ ኣውቶመካኒክ፡ ቴክኖሎጂ ኮምፕዩተር፡ ከምኡ'ውን ኣርትዖት ተንቀሳቓሲ ደረቕን ስእሊ ከምዝሰልጠኑ ሓቢሮም።

ኣብ ሃገራዊ ማሕበር መንእሰያትን ተመሃሮን ኤርትራ ሓላፊት ምክትታል ዞባታት ወ/ት ሄለን ኣሚን ብወገና፡ ኣብ ውዳበ መንእሰያት ሰራሕተኛታት ዘሎ ድኻማት ክፍወስን ኣብ ውዳበ ተመሃሮ ድማ ማዕረ ተሳታፍነት ናይ ክልቲኡ ጾታ ክረጋገጽ ኣተሓሳሲባ።

ኣብ መወዳእታ ተሳተፍቲ፡ ውዳበ ማሕበር ክሳብ ምምሕዳራት ከባቢ ክወርድ፣ ዑደት ናብ ልምዓታዊ ቦታታት ክውደብ፡ ንመምህራን ወከልቲ ማሕበር ኣብ ኣብያተ-ትምህርቲ ስልጠናታት ክወሃብ ዝብልን ካልእን ለበዋታት ኣቕሪቦም።

ዋና ኣካያዲ ስራሕ ምምሕዳር ዞባ ማእከል ኣቶ ዘርኢት ተወልደብርሃን ኣብ ዝሃቦ መዛዘሚ ቃል፡ ንቕሓትን ፍልጠትን መንእሰያት ንምብራኽ ኣብ ዝካየድ ጻዕሪ ወህደት ናይ ኩለን መሻርኽቲ ኣካላት ክዓዝዝ፣ ኣሉታዊ ተርእዮታት ንምቕላስ ድማ ኣብ ማእከላይን ካልኣይን ደረጃ ኣብያተ-ትምህርቲ ጎስጓሳዊ መደባት ክካየድ ኣዘኻኺሩ።

“ንኡስ ዞባ ጎኘ፡ ምቹእ ናይ ልምዓት ቦታ’ዩ”

ኣብነታዊ ሓረስታይ ሺኽ በሺር ዓሊ ማሕሙድ ቢታይ

መብራህቶም ገብረሂወት
(ህዝባዊ ርክባት ሚ/ሕርሻ - ጋሽ ባርካ)

• ዋኒን ሕርሻ ብኸመይ ኢኻ ኣቲኻዮ፤

ካብ ስድራ ናብ ሃገረይ ክኣቱ ምስወሰንኩ ብዓቕመይ ነጋዳይ ክኸውን’ዩ መደብ ነይሩኒ። ኣብ ሱዳን ናይ ሕርሻዊ ንጥፈት ድሕረ-ባይታ ኣይነበረንን። ክሰጥፎ ዝለኹ ዕዮ እንታይ ክኸውን ኣለዎ፡ ኣብ ምውሳን እናሃለኹ፡ ንግዚኡ ንእሽቶ ንጥፈታት ሕርሻ ዘይጀምር ኢለ።

• እንታይ ዓይነት ንጥፈታት?

ፈለማ ኣብ ንእሽቶ ቃጽያ ዳርጋ ርብዒ ሄክታር ዝኸውን ካብ ንስድራ-ቤታዊ ጠለብ ዘይሓልፍ ልምዓት ኣሕምልቲ ፈታቲኑ። ምኽንያቱ ካብ ሱዳን ዓዲ ምስኣቶና ኣብ ዕለታዊ ኣመጋግባና እጸወትርም ዝበርና ኣሕምልቲ ኣብ ከባቢ ዓድና(ኣሱገ) ክንረክብ ኣይክኣልናን። ኣብ ሰሙን ሓደ ግዜ ጥራይ ኣብ ዕዳጋ ጎኘ ንረክቦ። ንሱ እውን ልዕሊ ዓሰርተ ኪሎ ሜትር ተጓዒዝካ ዝርከብ እዩ። መፍትሒ ክኸውን ኣለዎ ብፆማል ቁሩብ ክልምዕ ክኢለ። ንገዛና ኮይኑስ ኣብ ዕዳጋ ክሸይጥ ጀሚርና። እቲ ኣታዊታት እውን ኣተባቢዑና። ኣውራ ድማ ልምዓት ማሰጡኒ፡ በቃ ወጽኢታዊ ምኳኑ ብግብሪ ኣሚነ።

• ድሕሪኡኸ?

ድሕሪኡ ካብ ርብዒ ናብ ፍርቂ ሄክታር ሰጊረ፡ እተፈላለዩ ዓይነት ኣሕምልቲ እናልማዕኩ ቀጺለ። ሕርሻ ዘድምዕ ዓውደ-ስራሕ ምኳኑ ኣንፈት ሂቡኒ። ናተይ ዝበሎ ጀርዲን ወኒነ ክልምዕ ኣለኒ ዝብል መደምደምታ ድማ ሓዚ። መሬት ጀርዲን ክዋሃበኒ ሓቲተ፡ ሕቶይ እወታዊ መልሲ ረኺቡ። ኣብ ንኡስ ዞባ ጎኘ ንመዓላ ጀርዲን ዝኸውን 10 ሄክታር መሬት ብመንግስቲ ተዋሂቡ። ኣብ 2018 ዓ/ም ብወግዒ ጀርዲን ጀሚረ።

ልክዕ እዩ መሬት ጀርዲን ብዙሕ ስራሕ ናይ ምምዕርራይን ቅድመ ምድላዋትን ዝሓትት እዩ። ብዙሕ ወጻኢታት ድማ ሓቲቱኒ። ዒላታት ምድላው፡ሞተረታት ምግዛእ፡ ምስትኽኻልን ምምድማድን ግራት፡ ማሕረስ፡ ምስራሕን ምጽጋንን ናብ ጀርዲነይ ዝኣቱ ናይ ሓመድ ጽርግያ ካብ’ቶም ከበድ ወጻኢታት ዝሓተቱኒ ንጥፈታት ነይሮም። በዚ ይኹን በቲ፡ ብጽቡቕ ጀሚረዮ፡ ሳዕልን ታሕትን ኢለ እዚ ጀርዲን ኣብ’ዚ ሕጂ በጺሕዎ ዘሎ ደረጃ ኣብጺሐዮ ኣለኹ።

• እንታይ ዓይነት ኣሕምልቲ ተልምዕ ኣሎኻ፤ እትጥቀመሉ ሜላታትከ ከመይ ዝበሉ እዮም፤

ካብ ኣሕምልቲ ከም ኮሚደረ፡ ሽጉርቲ፡ ጉዕ በርበረ፡ ባምያ፡ ብርጭቕ፡ ዱባ ዝኣመሰሉ ኣሕምልቲ ኣልምዕ። ኣብ ዘካይዶም ንጥፈታት ግቡእ ምሕደራን ክንክንን እኽተል’የ። ኣብ’ቲ መጀመርታ እዋን ብሰራሕተኛታት ጥራይ ኮሚሓደሮ እፍትን ነይረ። እንተኾነ ጀርዲን ‘ብምዕዶ’ ጥራይ ክማሓደር ስለ ዘይክእል ካብ’ዚ ቀረባ ዓመታት ጀሚረ ግና ብኣካል ጥቡቕ ክትትል እናገበርኩ የካይዶ ኣለኹ። ወጽኢቱ ድማ ርኢየን ገሊሕን ኮይኑ።

ኣሕምልቲ ብኣዋርሕ ወይ ብወቕቲ ከፋፊለ የፍርዮ። ብኣካል’ውን ከምዚ ዝተዓዘብኩሞ ኮሚደረ ኣብ ምትካሉ ኻይ ወርሒ ፍልልይ ኣለዎ። ኣብ ምክትታሉ ሓጋዚ፡ ኣብ እዮት ተተኻኺኡ ስለዝኣረ

ኣብ ዕዳጋ ጽቡቕ ወጽኢት ኣለዎ። ንተገልገልቲ እውን ብብኣዋሩ ፍርያት ክረኽቡ ሓጋዚ ይኸውን። እዚ ከባቢ ንጀርዲን ዝኸውን ጽቡቕ ቦታ እዩ። እዚ ሩባ ክሳብ ሞንጎራይብ ዓሰርተታት ኪሎ ሜትራት ዝዝርጋሕ ርሕቀት ኣለዎ። ሃብታም ቦታ እናሃለወ ስለምንታይ ክለምዕ ዘይክእል ዝብል ሕቶ ቀጻሊ ኣብ ሓንጎለይ ይመላለሰ’ዩ። ንኡስ ዞባ ጎኘ፡ ምቹእ ናይ ልምዓት ቦታ’ዩ።

ብወገይ ብዝተኻእለ ጽፉፍ ኣሰራርሓ ክኽተል እየ ዝጽዕር። ግቡእ ቅድመ-ምድላዋት እገብር። ወቕቲ ይሕሉ፡ ብቑዕ ዘርኢ እጥቀም፡ ብእዋን ከፋፊለ ይተክልን ዝጦቦእ ምክትታል የካይድን። ኣብዚ እዋን’ዚ ሓሙሽተ ህዱም ዒላታት ኣለዋኒ። ቀጣቢ ኣጠቓቕማ ማይ እኽተል። ሃልኪ ኑዳዲ ንምቍጣብ፡ ዲናሞ ተጠቒመ ሓንቲ ሞተር ካብ 3 ዒላታት ማይ ከም ዝጨንጎ እገብር።

እኹላት ሰራሕተኛታት ኣሎዉኒ። ብሓጺሩ ሓደ ካብ ዝኽተሎ ሜላ ዓቕመይ ብዝፈቕዶ ዝ ሃብታም ገማግም ሩባ ምቹእን ብቑዕን ናይ ልምዓት ቦታ ምኳኑ ‘ክፍልጦ ኣለኒ’ ዝብል ኒሕ ኣለኒ። ኣልማዚ ኣታዊታት ንምዕባይ ጥራይ ዘይኮነ ቀንዲ ዕላማይ ኣብዚ ከባቢ ኣልማዕቲ ብመጠኑ ንኡስ ይኹን ብደረጃ ዋኒን ክልምዑ ወይ ከውፍሩ ንዘኽእሉ ማስሕብ ፈጢሩ ብዝኸሊ ኣገባብ ኣሰፊሐ ክልምዕ እየ ዝደሊ።

• ኣብዚ ከባቢ ኣብ ንጥፈት ሕርሻ ኣርኣያ ብምዃንካ ንቐጻሊ እንታይ ሓሳባት የሰኒ ትብል፤

ኣቐዲመ ከም ዝገለጽክዎ እዚ ንኡስ ዞባ ሰቡሕ መሬትን ዝኣክል ትሕተ-ባይታዊ ጸጋ ማይን ኣሎም። ኣብ’ዚ ንኡስ ዞባ ጀርዲን ክትኣታቶ ብዙሕ ኽሳራት የካይድ ኣሎ። ኣብ ዝሓጸረ ወጽኢት ክርከቦ ተስፋ ንገብር።

ንዓይ ዘሰክመኒ ሓላፍነት ብዙሕ እዩ። ቀንዲ ግና ልምዓት ወይ ዋኒን ቀጻልነት ዘለዎ ከም’ኡ’ውን ርኡይ ለውጢ ምስዘምጽእን እዩ ኣድማዕነት ዝርከቦ።

ሰባት ጭቡጥ ለውጢ ምስ ዝርእዩ እዮም ዝስዕቡኻ። ኣብ ጀርዲነይ መዓልታዊ ከም’ኡ’ውን ብወርሓዊ ዝኸፍሎም ሓያለ ጸጸይቲ ሰራሕተኛታት የሳትፍ እየ። እዚ ናቱ እወታዊ ጽልዋታት ኣለዎ። ተመኩሮታት ናይ ጀርዲን የጥርዩ ኣለዉ። ጸባሕ ንገዛ ናይ ግሎም ወኒናም ኣልማዕቲ ክኾኑ ከም ዝኽእሉ እየ ዝኣምን። ስለዚ እቲ ሓላፍነት ዋኒነይ ንምዕባይን ንምስፋሕን ጥራይ ዘይኮነ እንተላይ መስሕብ ዋኒን ሕርሻ ክኸውን ድርብ ሓላፍነት ዘሰከም እዩ።

• ጽቡቕ! ልምዓት ፍረታትከ ከመይ ትኸይድ ኣሎኻ፤

ኣብ’ዚ እዋን ባናናን ለሚንን ፓፓዮ ኣልማዕ። መጀመርታ ብንኡስ መጠን ፈቲነ ወጽኢቱ ልምዓተይ ብምግፋሕ ልዕሊ ክልተ ሄክታር ባናና ኣልማዕ ዘተባብዕ ወጽኢት ረኺበሉ ኣለኹ። ባናና ፍርያት ክህብ ጀሚሩ ኣሎ።

ኣብዚ እዋን ኣብ 10 ሄክታር ስፍሓት መሬት ዝዘርጋሕ ኣሕምልትን ፍረታትን ኣብ ምልማዕ ይርከብ። ቀስ ብቐስ ድማ ልምዓት ፍረታት ከስፍሕ መደብ ኣለኒ። ኣብ ኩሉ ቦታ ንኩሉ ሕብረተሰብ እኹልን ዝተመጣጠነን መኣዝዊ መግቢ ክህሉ መንግስቲ ይንቀሳቐስን ይጽዕርን ኣሎ። ንሕና ከኣ መምርሕን ሓበሬታን መንግስቲ ክንትግብር ዜግነታዊ ሓላፍነት ኣሎና። ንህዝብናን ሃገርናን ክተገልግል ምኽኣል ሓሳልን ባህታ ዝፈጥርን እዩ። ብግልጺ ክዕልለካ ‘ኣብ ውሽጠይ ኣታዊታተይ ከዕቢ ኣሎኒ፡ ካብ ዝብል ኣተሓሳስባ ንላዕሊ ንሓፋሽ እንታይ ከበርክት እዩ ዘሎኒ’ ዝብል መንፈስ ኣሎኒ፡ እዚ ብዘይ ቃል ዓለም ዝበሎ እዩ።

• ኣብ ምርባሕ እንስሳታት እውን ትሳተፍ ኣሎኻ፡ ብኸመይ ኢኻ ጀሚርካዮ፤

መጀመርታ ንዘቤታዊ ሃልኪ ክኾና ብምሕሳብ ብውሑዳት ናይ ጸባ ከብቲ እየ ጀሚረዮ። ደሕራይ ግና መጠን እናሓለፎ ጸባ ዝየዳ ስለዝኾና ጸባ ክሸይጥ ጀሚርና። ልክዕ ከም ሰራሕ ጀርዲን ንጥፈታት ምርባሕ ጥሪት እውን ከስፍሖ ኣለኒ ኢለ ብምሕሳብ ምርባሕን ምስባሕን ከም ኣውራ ስርሐይ ሐዘዮ። ሽዑ “ጉዳይ ሕርሻ እዩ መግለጺተይ” ክብል ክኢለ። እንሆ ከኣ ብስፊሑ ተተሓሒዘዮ ይርከብ።

• እንታይ ዓይነት እንስሳታት ተራብሕ፤

ኩብትን ጠሊበበያን የራብሕ። ኩቡቲ ብልምዳውን ብሓወሲ-ዘመናውን ኣገባብ ኣተሓሕዛ እኽተል። ንመዓላ ጸባን ስጋን ከም’ኡ’ውን ንማሕረስ ዘገልግሉ እዮም። ዓሌት ናይ ሃገርና ኩቡቲ ክፋረያን ክዕቀባን ስለዘለወን እቲ ልምዳውያን ማለት ማእረርን ዝምገብ ጥሪት ምሓዝ ክድፋኣሉ ኣለዎ።

ብተወሳኺ ልዕሊ 20 ሄክታር ዝኸውን ክረምታዊ ሕርሻ ስለ ዘልምዕ ደሓን ዝኾነ ተረፍ-ምህርቲ(ቃንዕ፡ገርዲ..) ይእከብ። ኣብ ምስስሳን ሃብቲ እንስሳ ዘካይዶ ዘለኹ ንጥፈታት ኣብ ግምት ብምእታው፡ ኣብ ንኡስ ዞባ ሃይኮታ መንግስቲ ምስ ብዙሓ ጥሪትይ ዝመጣጠን ሓዘኣን ኣማዕበለን ክጥቀመሉ ብመንግስቲ ዝተዋህበኒ ቦታ መግሃጺ እውን ኣገዚዩ ጠቒሙኒ ኣሎ። ንማይ ብዝምልከት ኣብ ከባቢና መንግስቲ ዲጋ ስለ ዝሰርሓልና ዝምስገን ኣገልግሎት ንረክብ ኣሎና። በዚ ምኽንያት ምቹእ ባይታ ብምህላዉ እንስሳታት ከተራብሕ ዘተባብዕ ሃዋህው ኣሎ ክብል እኽእል።

• ኣብ ሃብቲ እንስሳ ከመይ ዓይነት ምሕደራ ትኽተል፤

ንኣተሓሕዝኦምን ኣመጋግባኦምን ማእከል ዝገበረ ምሕደራ ተኸቲለ እሕዞም። ንኣብነት ብዓሌት፡ብጾታ፡ ብዕድመን ብመዓላን ተፋላልዮም ከም ዝተሓዙ ይገብር፡ሓራሳት በይነን መላኣት በይነን ይትሓዛ፡ናይ ጸባ ኩቡቲ እውን ብሓወሲ-ዘመናውን ብልምዳውን ኣገባብ ይትሓዛ።

ሲደቡም ከምዝለኹ-ምትዕባትዩ ኩቡቲ ናይ ዓመት፡ናይ ክልተ ዓመት ናይ ሰለስተ ዓመት በይናም ሐዚዘ ኣሰቢሎም። ምራኹት ብፍሉይ ክንክን ተፈልየም ይትሓዙ። ከምዚ ዓይነት ምሕደራ እንስሳታት እናተኸተልኩ ይግስግስ ኣለኹ። ንጥዕንኦን ዝምልከት ድማ ዘድሊ ክታብትን ኣገልግሎት ሕክምናን ይረኽብ እየን። ብሚኒስትሪ ሕርሻ በብእዋኑ ዝቐርብ ወፍሪ ክታብት ኣብ ውሕስነት ጥዕና ጥሪት ኣዝዩ ሓጋዚ እዩ። ከምኡ ስለዝኾነ ድማ ግቡእ ክታብት ክወስዳ ከምዝለወን ንገብር። ኣብዚ እዋን’ዚ ልዕሊ 450 ሓራሳት ምስ ምራኹተን ከምኡ’ውን ልዕሊ 300 ኣርባሓ የሰብሕ ኣለኹ።

• ናይ ጸባ ኩቡቲኸ ብኸመይ ትሕዘን?

ናይ ጸባ ኩቡቲ ብብዝሒ ኣለዋኒ። ጋመሱ ድቓላ ጋመሱ፡ ሓማርያ፡ በዋድር የራብሕ ኣለኹ። ግቡእ ኣተሓሕዛን ክንክንን ንገብረለን። ዝጦቦእ ክታብት ይወስዳ። ብጠቕላላ ካብ እተፈላለያ ዓሌታት ናይ ጸባ ኩቡቲ ብዝሓን ልዕሊ 270 ኣብጺሐየን ይርከብ። ጸባ መሰረታዊ መግቢ ደቂ-ሰባት ከም ምኳኑ መጠን ቀረብ ጸባ ንሕብረተ-ሰብ ዕግበት ዝፈጥር ኣገልግሎት እዩ። ምህርቲ ጸባይ ናብ ንኡስ ዞባ ጎኘን ንኡስ ዞባ ሃይኮታን የቕርቦ ኣለኹ። ዓማዊልና ብትሕዝቶን ጽሬትን ጸባና ዕጉባት እዮም።

ካብኡን ዝርከብ ጸባ ኣብ ሓወሲ ከተማ ጎኘን ሃይኮታን ነቕርቦ። ዚያዳ ንምስፍሑ ዘመናዊ ህንጻ ኣዳሊዩ፡ ብመስኖኣዊ ኣገባብ መግቢ እንስሳ ኣልማዐ ብምዕቡል/ዘመናዊ ኣገባብ ተኸቲለ ውሕስነት ጸባ ከረጋግጽ መደብ ኣሎኒ።

• ብዝዕባ ምርባሕ ጠሊበበዕ ዝምልከትከ እንታይ መብርሂ ምሃብካና?

ኣቐዲመ ከምዝተንፈህክዎ ዞባ ጋሽ-ባርካ ሰፊሕ መግሃሚን ዕሙር ኣግራብን ዘውንን ሃብታም ዞባ እዩ፡ ንምርባሕ ጠሊበበዕ ምቹእ እዩ፡ ዓቢ ከኣ እየ ሐዚዮ ዘለኹ፡ ልዕሊ 6,500 ጠሊበበዕ ከውንን ክኢለ ኣለኹ፡ ኣብ ሓጸር ኣዋርሕ ዝፋረያ፡ ብቐልሊ ዝተሓዛን ማእረርን ዝቕልቦን ብምኳነን ጠሊበበዕ ምፍራይ ልዑል ኣድማዕነት ዘርከቦ ስራሕ እዩ፡ ብንኡስ ዓቕሚ ብሕብረተ-ሰብ ዝቤታዊ መዓላ ልዑል ጠለብ ስለዘለወን መሸጣ ቀልጢፈን እየ ዝለዓ፡ዘድለ ክንክንን ምሕደራን ስለንገብረለን ዝምስገን ትሕዝቶ ጸባን ስጋን ዘለወን ጠሊበበዕ ኣብ ምፍራይ ንርከብ፡

• ኣግማል ከም እተራብሕ እውን ኣፍልጦ ኣሎና፡ እንታይ ሓበሬታ ምሃብካና?

ብልክዕ ኣግማል የራብሕ እየ፡ኣብ ሱዳን ስድራ-ቤትና ናይ ውድድር ኣግማል ኣፍርዮም፡ ዓሊሞም(ኣሰልጢኖም) ንመዓላ ውድድር ይሸጥዎም ነይሮም፡ ኣግማልና ኣብ ሱዳን ጥራይ ከይትሓጸሩ ናብ ካልኦት ሃገራት ንስደድ ይቐርቡ ነይሮም እዮም። ኣብ ሱዳን ይኹን ኣብ ካልኦት ሃገራት ኣብ ዝካየድ ውድድራት ኣግማልና ተዓዊቶም ቀዳሞት ክወጽኡ እንከለዉ እንሕጎሶ ዝበርና ሓጎስ ወሰን ኣይነበሮን።

• ኣብ ካልኦት ሃገራት ቀዳሞት ከም ዝወጹ ወይ ከም ዝተዓወቱ ብኸመይ ትፈልጡ፤

እቲ ውድድራት ልክዕ ከምዚ ውድድር ኩዕሶ ኩርዖን ኢና እንከታተሎ። ኣብ ሃገር ዕለትን ሰዓትን ንፈልጦ ኢና። ካብ ካብ መጀመርታ ክሳብ መወዳእታ ውድድር ’ተፈታ ኣግማል’ ኮይንና ንከታተል። ኣግማልና ምኳኖም ንፈልዮም። ካብይ ሃገር ዝኣጦም መብርሂ ዝሀቡሉ እዋናት ድማ ነይሩ። ዶግማይ ወይ ኣብ ቀጻሊ ኣብ ዝመጽእሉ እውን ጽቡቓት ዓሌት እየም ኣዕዊቶሙና ይብሉና። ብዘዮጦእ መጊብና ሓደሊ ከም ዝሀልዎም ንገብር። ምሂርና/ዓሊምና ዝድለ ስፉዕን ከቢድን ልምምድ ሓለፎም ብቑዓት፡ ንመሸጣ ድሉዋት ንገብርም ነርና።

• ድሕረ-ባይታ ገለጽካልና፡ ኣብ ኤርትራ ከመይ ቀጺልካዮ?

ኣብ ሃገርና እቶም ብቑዓት ዝበሃሉ ናይ ውድድር ኣግማል ስለዘይፈልጦም፡ ካብ እተፈላለዩ ቦታታት ናይ ሃገርና እናለኹን እናገዛእኩን ብምርባሕ ቁጽሮም ከዕብዮም ክኢለ። ድሕሪኡ ናይ ውድድር ኣግማል ናይ ምዕላም/ምስልጣን ክእለት ስለዘለኒ ኣግማል ከሰልጥን ጀሚረ። ብዝዕባ ምስልጣን ናይ ውድድር ኣግማል ተጉዳስነት ስለዝሓደረኒ፡ ኣግማል ዝዕልሙ ሰባት ከሰልጥን እውን ክኢለ እየ። ኣብዚ እዋን 500 ኣግማል ኣለዉኒ።

• ኣግማልካ ንውድድር ጥራይ ከገልግሉ ብምሕሳብ ጥራይ ዲኻ ተፍርዮም ወይ ትምልምሎም፤

ቀንዲ መበገሲዩ ናይ ውድድር ኣግማል ኣፍርየን መልሚለን ኣብ ኤርትራ ሃገርና ዒቢ ናይ ኣግማል ወድድራት ክዘውተርን ብእኡ ኣቢሉ ክፍለጥን እዩ ነይሩ። ክጸኦኡ ዝኸይድ ኣካል ስፖርት ኮይኑ ብደረጃ ሃገር ክፍልጠና ይኽእል እዩ ዝብል ሕልሚ ሐዘ እየ ተበጊሰ። በቲ ዝጦቦእ መንግስታዊ ማሰርሕ ሓልየን ተኸቲለን ናይ ውድድር ኣግማል ንወጻኢ ሃገራት ብመልክዕ ሰደድ ከቕርብ ኣለኒ ዝብል ወጥን ኣብ ኣእመሮይ ሓዚ። ኮይኑ ግና እቲ ሃዋህው ኣይሓገዘንን። ዛጊት ኣይትዓወትኩሉን ኣለኹ፡ንግዜ ዝገደፍ እየ። ናይ ውድድር ኣግማል ምሓዝ ግና ይቕጽሎ ኣለኹ። እንተኾነ ኣብ ኣገልግሎት ብዘይምውዓሉም እቲ ልክዕ ዕድመኦም ይሓልፍ ኣሎ። ክንዲ ዝኾነ ንግዚኡ ኣብ ናይ ጸዕ ስጋ ጽዕነት ማሕረስ...ዘገልግሉ ኣግማል ብምድላብ ዓቢ ይሰርሕ ኣለኹ።

• የቐንየልና!

ኣከባቢ

ዓንደም ግርማይ (ወዲ-ደረስ)

ደቀንስትዮን መሰል ተጠቃምነት መሬትን

ተኽለዝጊ ተኪኤ
ክ/መሬት ሚ/መ/ማ/ኣ

ደቀንስትዮ ፍርቂ ኣካል ሕብረተሰብ እየን። ኣብ ኩሉ ጽላታት ቀጥባ ናይ ሓደ ሕብረተሰብ ድማ ልዑል፣ ሓደ-ሓደ ግዜ'ውን ኣብርክቶኣን ልዕሊ ደቂ-ተባዕትዮ እዩ። ብፍላይ ኣብ ጽላት ሕርሻ ምስ እንምልከት፡ ደቀንስትዮ ኣደን ዘይሕውሳሉ ስራሓት ወይ ዕዮ ዳርጋ የለን እንተ ተባህለ ካብ ልክዕ ወይ ክዉንነት ዝረሓቐ ኣይኮነን። ኣብ ዝተፈላለዩ መጽናዕትታት ምርኩስ ዝገበሩ ሰነዳት ከም ዘመልክትዎ፡ ኣብ ምምዕባል ሃገራት ዝርከብ ሃገራት ዝሕረስ ምህርቲ መግቢ እቲ ካብ 60 ክሳብ 80 ሚእታዊት ብደቂ ኣንስትዮ ዝፈረ እዩ። ካብዚ ሓሊፉ ኣብ ምውዋስ ምድኻይ መሬትን ዕቀባ ሃብቲ ተፈጥሮ'ውን ኣበርክቶኣን ኣዝዩ ልዑል ምዃኑ ክግለጽ ዘለዎ'ዩ። ኣብ ኩሉም ናይ ምዕቃብ ሓመድን ማይን ማእቶታዊ ወፍሪታት ዝተኻየደሉም ከባቢታት ሃገርና ከም ኣብኡ እንተ ረኣና'ውን ዝበዝሓ ተሳተፍቲ ደቂ ኣንስትዮ እየን።

እንተኾነ ኣበርክቶ ደቂ ኣንስትዮ እዚ ክጥቀስ ዝጸንሐን ልዕሊኡን ክንሱ፡ ኣብ ብዙሓት ሃገራት ዓለምና ዝስርሓሉ ኣብታዊ ስርዓት-ትሕዞ መሬት፡ ሕግታቱን ልምድታቱን ንተጠቃምነት መሬት ደቀንስትዮ ይኹን ናይ ዋንነት መሰል ዝደርት እዩ። ብሕልፊ ኣብ ገለ ከኣ'ሞ ፈጺሙ ዝኾሰ እዩ። ናብ ዘመናዊ ሕገግ ስርዓት-ትሕዞ መሬት እንተ ተመልከትናዮ'ውን ብኣንጻር ኣብታዊ ስርዓት-ትሕዞ ማዕረ መሰል ዘፍቅደለን'ኳ እንተመሰለ፡ ኣብ ትግባሪኡ ግና ብዙሕ ሃንደት ዘለዎ እዩ። ኣብ ባይታ ዘሎ ትዕዝብትታት እንተ ፈተሽናዮ'ውን ኣብ ብዙሕ ከባቢታት ብኣንጻር እቲ ኣብ ጽሑፍ ዝሰፈረ ሕጋጋት ኩይኑ ኢና እንረኽቦ።

ኣብዚ ዘለናዮ ምዕቡል ተባሂሉ ዝግለጽ መዋእል፡ ብደረጃ ዓለም ክረኣ ከሎ፡ ምቕረሐ (ratio) መሰል ዋንነት (ተጠቃምነት) መሬት ደቂ ኣንስትዮ ብመንጽር ደቂ-ተባዕትዮ ካብ 20 ሚእታዊት ዘይሓልፍ ምዃኑ እዮም ዝተፈላለዩ መጽናዕትታት ዘረጋግጹልና። ምኽንያት ናይ'ዚ ድማ፡ ኣብ ደቂ-ተባዕትዮን ደቂ ኣንስትዮን ዘሎ ዘይምዕሩይ መሰላት፡ ብፍላይ ድማ ኣብ መሰል ተጠቃምነት መሬት ዝረአ ዘይምዕሩይነት ቅቡል ንምግባሩ ዝተፈላለየ ባህላዊ፡ ማሕበራዊ ከምኡ'ውን ሃይማኖታዊ ምኽንያታት እናተዋህቦ ክቕጽል ጸኒሑን ኣሎ። ውዳብ ደቂ ኣንስትዮ ኩና ሓያሎ ገስገስቲ ማሕበራውን ፖለቲካውን ውዳበታት ከምኡ'ውን መንግስታት፡ ብኣንጻርዚ ብሰንኪ ጾታዊ ዘይምዕሩይነት ዝሰዓበ ዘይፍትሓዊ ስርዓት-ትሕዞ መሬት ንምቕያር ከይተሓለሉ ይቃለሱዎ ኣለው።

የጉዳስ ንዊሕ ዘመናት ኣብ ሕብረተሰብና ሰሪጹ ዝጸንሐ ኣተሓሳስባን ኣረኣእያን ብምዃኑ ጉዱ ንምቕያሩ ዘይከኣል እዩ ዝበሃል'ኳ እንተ ዘይኮነ፡ ልዑል ንቕሓትን ነዊሕ ግዜን ዝሓትት ኣዝዩ በዳሂ ዕማም ምዃኑ ግን ግሉጽ እዩ። ምዕሩይ መሰላት ተጠቃምነት መሬት ደቂ-ተባዕትዮን ደቂ ኣንስትዮን ከረጋግጽ ምስ ዝኽእል፡ ኣብ ኩሉ ማሕበረ-ቀጠባዊ ጽላታት ሕብረተሰብና (ቀጠባ፡ ጥዕና፡ ትምህርቲ፡ መርዓ ትሕቲ ዕድመ ወዘተ..) ብዝምልከት ጾታዊ ማዕርነት ከረጋግጽ ዝቐለለ ይገብሮ። ምኽንያት ናይ'ዚ ከኣ፡ መሬት መሰረት ኩሉመዳያዊ ህይወት ደቂ-ሰብ ስለ ዝኾነት። መሰል ተጠቃምነት ኩሉ ዓይነት ባህርያዊ ጸጋታት (ማይ፡ ጫካታት፡ ማዕድናት ወዘተ) ብሓፈሻ፡ መሰል ተጠቃምነት መሬት ከኣ ብፍላይ፡ ንደቀንስትዮ ማዕረ ደቂ-ተባዕትዮ ኣሕዋተንን ብዓተንን ከተውሕሰለን ምኽኣል፡ ሓደ ካብ ዓበይቲ ዕማማት ምብራኽ ዓቕሚ ደቂ ኣንስትዮ (women empowerment) እዩ። ደቂ ኣንስትዮ ዕድል ትምህርቲ ይኹን ጥዕናዊ ኣገልግሎት ክረኽባ ኣዝዩ ኣገዳሲ'ኳ ዝኾኑ።

ተራ ደቀንስትዮ ኣብ ምፍዋስ ምድኻይ-መሬት ብደረጃ ዓለም ምሕር ኣሰካፊ እናኾነ ዝኸይድ ዘሎ ተርእዮ እዩ። ኣስታት 2 ቢልዮን ሄክታር መሬት (እዚ ማለት ዳርጋ ርብዒ ካብ ጠቕላላ መሬት ዓለም ምዃኑ እዩ) በዚ ጸገም እዚ ዝተጠቕዐ እዩ እናተባህለ ድማ ይንገር። በዚ ምኽንያት ቢልዮናት ሰባት ኣብ ድኽነት ክወድቑ ተገዲዶም እዮም። ካብዞም ጉዳያት ዝኾኑ ሰባት መብዛሕትኦም ንኣሽቱ ሓረስቶት፡ ተቐመጥቲ ገጠር ከምኡ'ውን ብቐንዱ ደቂ ኣንስትዮ ምዃኖም ይግለጽ። ተራን ተሳትፎን ደቂ ኣንስትዮ ብፍላይ ኣብ ሕርሻ ዕዙዝ፡ ኣብ ሕብረተሰብ ዘለወን ማሕበራዊ ደረጃ ድማ ትሑት ብምዃኑ፡ ሳዕቤናት ምድኻይ መሬት ብዝዕበረ ኣብኦተን ዝዓዘዘ እዩ። እዚ መሬት

እንተኾኑ፡ ኣብ መሬተን ንዝካየድ ንጥፈታት ኩነ ወፍርታት ብዙይ ዝኾነ ጽቕጢ ባዕላተን ክውስና ክኽእላ ከለዋ ግን፡ ጥርዚ ምሕያል ዓቕሚ ደቀንስትዮ እዩ ክኸውን ዝኽእል። ዓቕሚ ደቂ ኣንስትዮ ምዕባይ ከኣ መሰረታዊ ረቛሒ ምውሓስ ምዕባለ ሓደ ሕብረተሰብ እዩ። ምኽንያቱ ወፍሪ ኣብ ደቂ ኣንስትዮ ወፍሪ ኣብ ሕብረተሰብን መጻኢኡን ስለ

ናብ ዝበርኸ ንምምሳስ ብደረጃ ዓለም ዝካየድ ዘሎ ቃልሲ ክዕወት እንተ ደኣ ኩይኑ፡ ግደን ተሳታፍነትን ደቂ ኣንስትዮ ኣዝዩ ወሳኒ እዩ።

ብዚይ ናተን ተሳትፎ፡ ዝኾነ ይኹን ትርጉም ዘለዎ ግብራዊ ስጉምታት ወይ ዕማማት ክትግበር ኣይከኣልን እዩ። ስርዓት-ትሕዞ መሬትን ጾታዊ ማዕርነትን ከም ኣምር፡ ብዙሓ ኣብ መንጎ ሰባትን መሬቶም ዘሎ ዝምድና ዝገልጽ፡ ኣብ ሓደ ዞባ ወይ ከባቢ ዝነብሩ ሰባት ነዚ ዝምድና ከመይ ይርድእዎን ይገልጽዎን ዘብርህ ስርዓት ወይ ሕጊ (ኣብታዊ ንበሎ ሕገግ) እዩ ኢልና ከቐምጦ ይከኣል። ስርዓት-ትሕዞ መሬት ናይ ሕጊን መሰልን ጉዳይ ጥራይ እዩ ኢልካ እትድርቶ ነገር ኣይኮነን። እኳ ደኣ ኣብ ውሕስነት መግቢ፡ ምዕቃብ ሃብቲ ተፈጥሮ ከምኡ'ውን ምስሳን ህይወታዊ ብዙሕነት ልዑል ጽልዋ ዝፈጥር ጉዳይ እዩ። እቲ ምኽንያት ድማ እቶም መሰል ተጠቃምነት መሬት ዘለዎም ሰባት ጥራይ

እዮም ኣብ መሬቶም ዝተፈላለየ ወፍሪ (ከም ምግራብን ምዕቃብ ሓመድን ማይን) ክገብሩ ተኽእሎን ዕድላትን ዘለዎም። ብኣንጻሩ እቶም ሕጋዊ መሰል ተጠቃምነት ዘይረኸቡ ሰባት፡ ወዲሎም ሓዳሮም ነታ መሬት ሓዲጎም ናብ ሸቐለት ዝረኽቡሉ ከተማታት ወይ ሃገራት ምስዳዶም ዘይተርፍ እዩ።

ኣብ መሬት ዘሎ ሸቐለት ጾታዊ ኣፈላላይ ዘይብሉ ብደቂ-ተባዕትዮን ደቀንስትዮን ብማዕረ ዝዕመም ስራሕ ክነሱ፡ መሰል ውርሲን መሰል ተጠቓምነትን መሬት ግን ምዕሩይ ኣይኮነን። ፍርቂ ካብ ሃገራት ዓለም፡ ንደቀንስትዮ ኣብ ትሕቲ ሰብኡተን ወይ ወለደን እንተ ዘይኮይኑ፡ መሰል ዋንነት (ተጠቃምነት) መሬት ደቂ

ኣንስትዮ ዝፍጋ እየን። በዚ ምኽንያት፡ ደቂ ኣንስትዮ ኣብታ ዝዓደያኦ መሬተን ንዝካየድ ወፍሪ ኩነ ንጥፈት ብዝምልከት ዝኾነ ይኹን ውሳኔ የብለንን ማለት እዩ። እዚ ነገር ንምቕያር ኣብ ዝግበር ቃልሲ ኪጋጥሙ ዝኽእሉ ጸገማት ብዙሓት'ኳ እንተኾኑ፡ ገለ ካብኦም ኪጋጥሙ ዝኽእሉ ውሑዳት ዝም ዝስዕቡ ብደሆታት ምጥቃስ ይከኣል፥

- ኣብታዊን ባህላዊን ሕጋጋት ኣብ ወርሻ ኩነ ኣብ ዕደላ መሬት ንደቂ-ተባዕትዮ ዘድልዉ ምዃኖም፣
- ደቂ ኣንስትዮ ናይቲ ሕብረተሰብ ኣብ ሕገግ ሕግታት ሃገረን ብሓፈሻ፡ ኣብ ሕግታት መሬት ድማ ብፍላይ፡ ዘለወን ኣፍልጦ ደኑት ምዃኑ፣
- ኣብቲ ማሰላተን 'ተዋሒሱ እዩ' ዝበሃሉ ሕብረተሰብ'ውን፡ እቶም ኣብ ምዕዳልን ምሕደራን መሬት ዝሳተፉ ሰባት (ከም ዓቓሮ መሬት፣ መታሮ መሬት ወዘተ) ዝገብርዎ ኣድልዎ፡ ንኣብኡት ሰብ ዘይሃርፎ ሕምቕ ዝበለ መሬት ንደቂ ኣንስትዮ ከም ዝውሃብ ወይ ስፍሓት መሬት ደቂ ኣንስትዮ ንእሽ ዝበለ ከም ዝኾነ ብምግባር ወዘተ፣
- ኣብዮም ብዙሓ መሬት ናይ ምውሳን ሓላፍነት ዘለዎም ኣካላት፡ ወከልቲ ደቀንስትዮ ዘይምህላው፡ ወይ ከይሀልዋ ዕንቅፋት ምግባር ወዘተ ክንጠቅስ ንኽእል።

ደቂ ኣንስትዮ ኣብ ስርዓት-ትሕዞ መሬት ሃገረን ማሰለን ከውሕሳ እንተ ደኣ ኩይነን፡ ብመጀመርታ ክገብርኦ ዘለወን ነገር፡ ብመንግስተንን ማሕበረንን ተሓጊዘን ኣብ ሕጋጋት ሃገረን ዝተፈቕደለን መሰል ብዝግባእ ክፍልጣን ይግባእ። ከም ሃገርና ኤርትራ ዝኣመሰለ ሃገራት መሰል ተጠቃምነት መሬት ብዘይ ጾታዊ፡ ሃይማኖታዊ፡ ብሄራዊን ኣፈላላይ ዘውሕስ እየን። ብኻልኣይ ደረጃ ድማ፡ እዚ መሰል እዚ ኣብ ሕብረተሰብ ናይታ ሃገር ብሓፈሻ ኣብ ደቂ ኣንስትዮ ድማ ብፍላይ፡ ከም ዝግባእ ክፍለጥ ምእንቲ ገስጋስን ሓብሬታን ዘይሕለል ወፍሪ ክካየዳ ኣለወን። እዚ ንደቂ ኣንስትዮ ካብቲ ብዙሓ መሬት ዘለወን መሰል ምፍላጥ ሓሊፉ ብዙሓ ኩሉ ዓይነት ሕጊን ንማሰላትካ ብሕጋዊ ኣገባብ ብምቕላስ ምውሓሱ ብዝምልከት ንቕሓተንን ዓቕመንን ዘበርኽ መድረኽ እዩ። ብራብዓይ ደረጃ ክረኣ ዝኽእል ድማ፡ ብልዕሊ ዝበለ ዓቕሚ ዘለዎም ወይ ዘለወን ክኢላታት እናተሓገዛ ብዓለም ደረጃ ዝስርሓሉም ሕጋጋትን ውዕላትን ከጽንዕኦም፡ ኣብ ካልኦት ሃገራት ንዘጋጠሙ ተመሳሰልቲ ብደሆታትን ዝተፈትሐሉ ኣገባብትን ብምምርማር ምስ ኩነታት ሃገረን ብዝሰነ መልክዑ ብምቕናይ ከኣ ኣብ ትግባረ ንዘጋጥምወን ብደሆታት ከም ኣማራጺ ሓሳባት ክገልግል ምእንቲ ክኽእል ምፍላጡ ከድሊ እዩ።

ቃልሲ ንጾታዊ ማዕርነት፡ ቃልሲ ናይ ደቀንስትዮ ጥራይ ዝመስሎም ሰባት ብዙሓት እዮም። እንተኾነ እዚ ቃልሲ እዚ መንእሰያት፡ ደቂ-ተባዕትዮ፡ ማሕበራዊ ውዳበታት፡ መራሕቲ ዝተፈላለያ መንግስታውያንን ዘይመንግስታውያንን ትካላት ብንጥፈት ክሳተፍዎ ዝግባእ ቃልሲ መላእ ሕብረተሰብ ንሕብረተሰባዊ ለውጢ እዩ። ምኽንያቱ ማዕርነት ኣብ ኩሉ ዕድላት ብፍላይ ድማ ኣብ ተጠቃምነት መሬትን ኣብኡ ዘሎ ጸጋታትን ዘይብሉ ሕብረተሰብ ሰላም፡ ፍትሒ፡ ቀጠባዊ ምዕባለ ከምኡ'ውን ኣከባብያዊን ክሊማዊን ዓወታት ከመዝግብን ከስተማቕርን ዝከኣል ኣይኮነን።

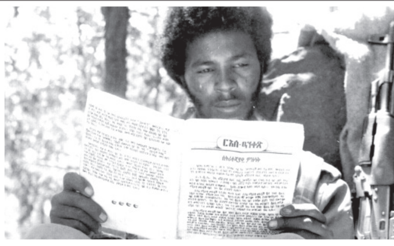

ካብ ታሪኽ ሰውራና

መሓመድ እድሪስ

እቲ ኻልእ ገድሊ ንናጽነት

ጉጅለ ባህሊ ሰንኩላን ኣብ ፖርት - ሱዳን

ኣብዚ ናይ ሎሚ ሕታምና ከም መቐጸልታ ናይቲ "እቲ ኻልእ ገድሊ ንናጽነት" ብዝብል ቴማ ብተኸታታሊ ዘቕርብ ዘሎ፡ ነተን ኣብ ሜዳ ሰሲነን ካብ ግንባር ናብ ደጀን ካብ ደጀን ድማ ናብ ግንባር ብጾግርን ብመካይንን እናተወናጨፋ ንተጋዳላይን ህዝብን ሃገራውን ሰውራውን ዜማታት ዘቕርባ ዝነበራ ጉጅለታት ባህሊ እትድርዕ ጉጅለ ባህሊ ኣብ 1979 ኣብ ፖርትሱዳን ተመሪሓ፡፡ እታ ብጉጅለ ባህሊ ሓበን እትፍለጥ፡ ኩሎም ኣባላታ ንጽት ክብሉ ዝርተዐ ሰንኩልና ዝነበሮም፡ ዳርጋ ፍርቂ ኣካሎም ዝለማሰን ክልተ ኣእጋሮም ዝተቛረጹ፡ ካብ ዊልቼርን ዓራትን ዘይትንስኡ ግን ከኣ በቲ ዝነበሮም ገድላዊ ወንን ሓቦን 'ቢቃ! ሰንኩልና ኣኺሉና' ከይበሉን ተስፋ ከይቆረጹን ኣብታ ዝተዓቕበላ ከተማ ፖርትሱዳን ኩይናም ዝማሰረቱዋ ህብብቲ ጉጅለ ባህሊ ምርኣይ ኣጉዳሲ'ዩ፡፡

ኣብ 1977 ኣብ ውግእ ባጽዕ ዝሰንከለን፡ ምስቶም ብርቱዕ ሰንክልና ዝነበሮም ኣብ 1979 ኣብ ፖርትሱዳን ዝኸደን ሎሚ ኣብ መንግስታዊ ስራሕ ዝጦፍ ዘሎ ተጋዳላይ እዩ፡፡ ተጋዳላይ ወልደሰላሰ ዑቕባዝጊ ይብሃል፡፡ ንሱ ብዛዕባ እታ ኣብ ፖርትሱዳን ዝተመስረተት ጉጅለ ባህሊ 'ሓበን' ዝምልከት ዝሃቦ መርብዒ ጾሚቕና ነቕርብ፡-

እታ ብጉጅለ ባህሊ ሓበን እትፍለጥ፡ ጉጅለ ባህሊ ሰንኩላን ኣብ እዋን ሓምሻይ ወራር ኣብ ሓምለ 1979 ቡዩም ኣብ ክሊኒክ ፖርትሱዳን ዝነበሩ ብርቱዕ ሰንክልና ዝነበሮም ሓርበኛታት ዝቘመት እያ፡፡ እታ ጉጅለ ባህሊ ኣብቲ መጀመርታ ሕጽረት ክኢላዊ ዓቕሚ ሰበን ሕጽረት መሳርሒ መዚቃን ነበሩ፡፡ ኣባላት ናይታ ጉጅለ ባህሊ ድማ ከሉ ዓይነት ማህረምቲ ዝነበሮም'ኳ እንተ ነበሩ፡ ነቲ ኣብ ነፍሲ ወከፍ ተጋዳላይ ዝሰረጸ ትንፋሰይ ክሳብ ዘሎ ብዓቕመይ ዝከኣለኒ ክገብር ኣለኒ ዝብል መንፈስ ተቐኒዩም ነዛ ጉጅለ ባህሊ ማሰሪዖም፡፡

እዛ ጉጅለ ባህሊ እዚኣ ዝጠዘሉ ኣባላታ ሰንኩላን'ኳ እንተኾኑ ካልኦት ከም ሓካይምን ኣለይትን ዘይሃዳቕ ተሳትፎ ነበሮም፡፡ መብዛሕትኡ ምርኢታ ድማ ኣብታ ዝነበረታ ፖላሶ ትራንዚት ኩይና፡ ንዮም ኣብቲ ክሊኒክ ዝሕከሙ ሰንኩላን ኣብ ምዝንጋዕን ካብኡ ሓሊፉ ድማ ኣብቲ መንበሪ ሰንኩላን ኣብ ዓብዩቲ መኣከቢ ከም'ኡ'ውን ኣብ ጎልጎል ስቴጅ ብምትካል ንህዝብን ተጋደልትን ምርኢት ተቕርብ ነይራ፡፡ እቲ ምርኢት እተቕርበሉ ድማ ኣብ ባሕቲ ግንቦት፡ 8 መጋቢት፡ ባሕቲ መስከረም ከም'ኡ'ውን ምስ እዋናዊ ኩነታት ዝኸይድ ብስዕለምት ሓለፍቲ ውድብ ዝተዋደደን ህሉው

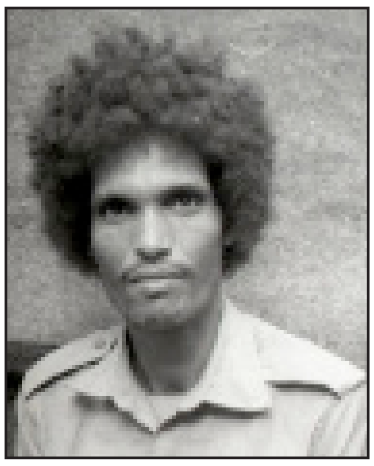

ተጋዳላይ ወልደሰላሰ ዑቕባዝጊ (1989 ዓ/ፈ/ብ)

ኩነታት ዘገልጽን ሰሚናራትን ኣኼባታትን ኣብ ዝህልወሉ እዋናት'ውን ኣብቲ ዝነበረቶ ቦታ ኩይና ባህላዊ ምርኢት ይካየድ ነይሩ፡፡

ጉጅለ ባህሊ ሓበን ኣብ ሜዳ ከይዳ ከምተን ካልኦት ጉጅለታት ባህሊ ዑደት ክትገብር ምስቲ ዝነበረ ብርቱዕ ወይ ድርብ ሰንክልና ዝከኣል ስለ ዘይነበረ፡ መብዛሕትኡ እዋን ኣብታ ካብ ፖርትሱዳን ንደቡብ ዘላ

ጠጠው ኢሉ ዘሎ ኤልያስ ወ/ገብሪኤል፡ ኮፍ ዝበሉ ካብ ጸጋም ፍጹም የውሃንስ (ሻምበል)ን ተጋዳላይ ወልደሰላሴ ዑቕባዝጊን

ጋራጃትን ካልእ ክፍልታት ህ.ግ. ዝነበራ ወደብ ሰዋኪን ከም'ኡ'ውን ሓሊፋ ኣብ ማእከል ከተማ ፖርትሱዳን ዘሎ መሰራሕ 'ኣሰቓር' ምርኢት ተቕርብ ነይራ፡፡ እዚ ተቐርቦ ዝነበረት ባህላዊ ምርኢት ድማ ኣብ ህዝቢ ዓቢ ጽልዋ የሕድር ስለ ዝነበረ፡ ብዙሓት መንእሰያት ናብቲ ኣብ ሜዳ ዝካየድ ዝነበረ ብረታዊ ቃልሲ ክስተፉ ዓቢ ተራ ነበረ፡፡ ጉጅለ ባህሊ ሓበን ከም ኩለን

ኣብ ሜዳ ዝነበራ ጉጅለታት ባህሊ ንኹለን ብሄራት'ኳ እንተ ዘይበልና ብትግርኛ፡ ትግረ፡ ሳሆ፡ ብሊን፡ ዓረብን ብዳወየትን ትደርፍ ስለ ዝነበረት ሕብረ-ብሄራዊት ጉጅለ ባህሊ ነይራ ክብሃል ይከኣል፡፡

ካልእ እቲ ዝነበረ ሕጽረት መዚቃ ንምሽፋን ገለ ኣባላታ ናብ ሜዳ ብምስዳድ ን6 ወርሒ ትምህርቲ መዚቃ ቀሲሞም ክምለሱ ከለው፡ እታ ጉጅለ ብፖለስ ኦርኬስትራ'ውን ን8 ኣዋርሕ ተማሂራ፡፡ ኣብ መጠረሽታ ድማ ካብታ ኣብ ሜዳ ኣብ ዓሬርብ ኣብ ትሕቲ ቤት ትምህርቲ ሰውራ ቀይማ ዝነበረት ቤት ትምህርቲ መዚቃ፡ ብዓል ኤልያስ ወልደገብረኤልን ፍጹም የውሃንስ (ሻምበል)ን ናብ ፖርት-ሱዳን መጺኦም ብቐረባ ንኣባላት ናይታ ጉጅለ ባህሊ መዚቃዊ ትምህርቲ ክመሃሩ ዕድል ረኺቦም፡፡ እቶም መምህራን መዚቃ ንገለ ኣዋርሕ ኣብ ፖርትሱዳን ኩይኖም ነታ ጉጅለ ባህሊ ዘድሊ ዓይነት መዚቃ ምስ መሃሩዋ ድማ'ዩ፡ ጉጅለ ባህሊ ሓበን ብመዚቃ'ውን ክትትርኸሽን ነፍሳ ክትክእልን ዝጀመረት፡፡

ጉጅለ ባህሊ ሓበን ከምተን ካልኦት ጉጅለታት ባህሊ ፍርያታ ብዓበኡ ተመሊኡ ናብቲ ኣብ ርሑቕ ቦታታት ዘሎ ዜጋ ምእንቲ ክበጽሕ ካብ ሜዳ ደምጺ ሓፋሽ የሴፍ ኪዳምርያም መጺኡ ኩሉ ብዝተፈላለየ ቋንቋታት ዝተዘየመ ትሕዝቶ ናይታ ጉጅለ ባህሊ ብስርዓት ተመሊኡ ብቐጻሊ ብሬነወ ደምጺ ሓፋሽን ካሴታትን ናብ ኩሉ ሰማዒ ከም ዝበጽሕ ተገብረ፡፡ ብኣ'ቲ ብደምጺ ሓፋሽን ብውልቅን ዝምላእ ዝነበረ ደርፍታት ድማ እታ ጉጅለ ባህሊ ህቡብነታ እናበረኸ ምስተን ኣብ ሜዳ ዝነበራ ጉጅለታት ባህሊ ክትወዳደር ከኢላ፡፡

ጉጅለ ባህሊ ሓበን ድሕሪ ናጽነት ምስቶም ካልኦት ሰንኩላን ነቲ ኣብ 1979 ኣብቲ ናይ ምዝላቕ ጽንኩር እዋን ኣብ ዝበን ኤትረ ተወጢሓ ንዚያዳ ክንክንን ሓልዮትን ዝኣተወታ ፖርትሱዳን ኣብ 1991 ምስ ምምጻእ ናጽነት እቶም ደሓን ዝኾኑ ሰንኩላን ብመካይን እቶም ዝያዳ ህሱያት ድማ ብፉራት ካብ ፖርትሱዳን ናብ ዓደም ኣስመራ ተመሊሶም፡፡ ክሳብ ሕጂ ድማ ኣብዚ ክሳብ ሎሚ ዝቕመጡሉ ዘለዉ ሰፈር ዝኾነ መዓስከር ደንደን ይናበሩ ኣለዉ፡፡

እቶም ኣብ 1979 ፖርትሱዳን ዝኣተዉ ሰንኩላን ክሳብ እዋን ናጽነት 1991 ኣብ ዝተገብረ ወራራት ጸላእን መጥቃዕትታት ህዝባዊ ሰራዊትን ቀጻሮም በብእዋኑ ዝሰንከሉ ሓርበኛታት እናተወሰኾ ክሳብ ናጽነት ብርክት ዝበሉ ሰንኩላን ኩናት ኣብ ፖርትሱዳን ይቕመጡ ነይሮም፡፡ እዞም ሰንኩላን እዚኦም ብመንቡበርኦም ኣብ ትሕቲ ክፍሊ ማሕበራዊ ጉዳያት፡ ንጥዕናኦም ኣብ ትሕቲ ክፍሊ ጥዕና ንዚያዳ ድሕነቶም ድማ ኣብ ሱዳን ከተማ ፖርት-ሱዳን ዝኣለዩ ዝነበሩ'የም፡፡

ጉጅለ ባህሊ ሓበን'ውን ካብዞም ኣብ ፖርትሱዳን ዝኣለዩ ዝነበሩ ሰንኩላን ዝተወልደት'ያ፡፡ ድሕሪ ናጽነት ውሕድ ዝበለ ንጥፈታት ኣካዪዳ ነይራ፡ መዚቀኛታታ ድማ ምስተን ካልኦት ጉጅለታት ባህሊ

ተጋዳላይ ወልደሰላሰ ዑቕባዝጊ

እናተጻንበሩ ድሕሪ ምኻድ፡ ምስቲ ህሉው መድረኽ ከም ኩለን ኣብ ሜዳ ዝነበራ ሎሚ ድማ ብውልቂ ወይ ድማ ብኻልእ ኣውዳድባ ባህላዊ ንጥፈታተን ዘካይዳ ዘለዋ፡ ጉጅለ ባህሊ ሓበን'ውን እቲ ኻልእ ገድሊ ንናጽነት በቲ ኣብ ፖርትሱዳን ዝፈለመቶ ባህላዊ ቃልሲ ብናጽነት ዛዚማቶ፡፡ ኣብዘን ዝሓለፋ 34 ዓመታት ናጽነት ድማ ዝጠዘሉ ኣባላታ ምስቲ ዝነበሮም ከቢድ ሰንክልና በብእዋኑ ሕድሪ ንዋርሳይ ኣረኪቦም ብመስዋእቲ ተፈልዮም'ዮም፡፡ እቲ እናተኣልየ ከም ኣላዩ፡ እናተማህረ ድማ ከም መምህር ኩይኑ ክሳብ እዋን ናጽነት 1991 ኣባል ጉጅለ ባህሊ ሓበን ዝነበረ ተጋዳላይ ወልደሰላሰ ዑቕባዝጊ ድማ ሎሚ ኣባል ኮሚሽን ባህልን ስፖርትን ኩይኑ ብደረጃ ሓላፍነት ቃልሱ ይቕጽል ኣሎ፡፡

ጉጅለ ባህሊ ሰንኩላን ተጋደልቲ

ካብ ቅርስታት ሰውራ

ሓጺር ታሪኽ ድፋዓት ናቕፋ

ኣብ እዋን ስትራተጂካዊ ምዝላቕ፡ ኣብተን ዝሰዓበ ኣዋርሕ ኤርትራ ከም ንእሽቶ ናይ ባራኪታት መዓስከር፡ ብእልቢ ዘይብሉ ሰራዊት፡ ዘመናዊ ኣጽዋራትን ናይ ደገ ኣማኸርትን ኣዕለቕሊቐት፡፡ ብኹሉ ሸነኻት ድማ ወተሃደራዊ ምንቅስቓስ ቀጸለ፡፡ ቋሕ ኢልካ፡ ሰም ኢልካ ሕጻጽ ዝብላ ነፈርትን ሻሕሻሕታ ታንክታትን ጥራይ ኩነት፡፡ እተን ብርሃን ሓርነት ርእየን ዝነበራ ገለ ከተማታት

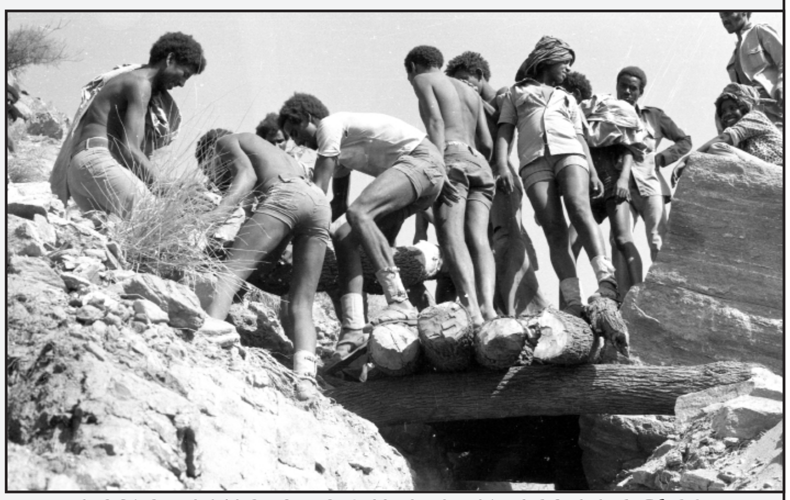

ተጋዳላይ፡ ብረሃጸይ ደመይ ክዕቅብ ብምባል ዕርድታቱ እናሰርሐ

ከም ብሓድሽ ኣብ ኢድ ጸላኢ ኣተዋ፡፡ ናቕፋ ከኣ ካብ ኩለን ከተማታት እታ እኽኮ ንዘሓለፈቶ ጸላም ግዜ ክምስለስ ፍቓድ ዘየርኣየት ኩነት፡፡ ዑቕባ፡ ተረርን ምስ ራህዋን ጸገምን ዘይለዋወጥ ኩኑ፡ ተጋዳላይ'ውን ንጸላኢ እናተዋግአን እናኣዳኸመን ናብቶም ከም ግዕዕ ኢዱ ዝፈልጦም ጐቦታት ከበበ ናቕፋ፡ ኣብ ከበበ ታሕሳስ 1978 ተመልሰ፡፡ ናቕፋ ስልማታን ግርማኣን እናቐንጠጠት ንዕኡ ደው ከተብል፡ ንሱ'ውን ረሃጹ ኣካላቱን ህይወቱን ወፍዩ ኣሕሊፉ ከይሀብ ኪዳን ተኣታተዉ፡፡ ንኣስታት 10 ዓመታት ከኣ ኣብ እምባታት ከበቢ ናቕፋ ውቅያኖስ ዝሰገረ ዝናን ስምን ክትርፍ ከኣለ፡፡

ኣብዚ ዝርዝር ኣሶማትን ማበሰኡን ዝጠቕስ ጽሑፍ፡ እቲ ዝጠዘለ ተጋደልቲ ነዛ ታባ እዚኣ 'ኩሶ' ይብልዋ፡ ህዝቢ ከኣ 'ኩሶ' ይብላ ክትብል ኣይተኸእልን ኢኻ፡፡ ምኽንያቱ ዕርዲ ተጋደልቲ ብወተሃደራዊ ዓይኒ ተጠሚቱ ለሚሙ ብመትረብት ዝተተሓሓዘ እዩ፡፡ ኣብ ርእሱ ድማ ብሰንኪ ኣቀማምጣ ናይ'ቲ ቦታ ሓንቲ ገጦ ፊት-ንፈታ ጸላኢ እንተ ሃልዩ እሞ ከኣ ተጠቃዒት እንተ ኾይና ሰማ ንዕኡ ዘገጽዐርቕ ይኸውን፡፡ ነዊሕ ከይከደካ ግን ብኩሊታ ጸዳፍን ዘይትወቃዕን ቦታ እንተ ሃልያ፡ ንዕኡ ዝእምት ሰላማዊ ስም ይወሃቦ፡፡ ስለዚ ኣብ ሓንቲ ታባ ክልተ ኣሰማት ክትረኽብ ትኽእል፡፡ ብኣንጻሩ ኣብ ኣሰያይማ ናይ ተቓማጦ ግን ንዮም ዓበይትን ፍሉያትን ከም ማበስ ሒዝካ ካብኣ ምስ ወረድካ ዘላ ዕርዲ ወይ ኩርባ እናበልካ ኣጠቓሊልካ ምጽዋዕን ምሕባርን ይርኣ'ዩ፡፡

ግንባር ናቕፋ ነዊሕ ስፍሓት ዝሓዘ ዓበይቲ እምባታት፡ ናኣሽቱ ኩርባታት፡ ለጥዓጥ ኣቃውማን ዘለዎ ስፍራ ኩይኑ፡ ስንጭሮታትን ሩባታትን'ውን ዘጠቓለለ ቦታ እዩ፡፡ እዚ ኣብ እዋን ኩናት ዝተዋህቦ ወይ ምስ ባህሪ ኣደኳኹናኡ ዝወጸ ጠበይናም ዓይነት ኣሰማት ኣለዎ፡፡ ገለኡ ኣሰማት ምስቶም ኣብቲ ቦታ ዝተፈጸሙ ቅያታት ኩናት ዝተኣሳሰረ እዩ፡፡ ዳሕራይ ከኣ ከም ቀንዲ መጸውዒያም ኩይኑ ተሪፉ'ሎ፡፡

እዚ ግንባር እዚ ምስቲ ዘለዎ ስፍሓትን ምስቲ ኣሃዱታት እናተቐያየራ ዝሕዝኦ ምንባርንን ገሉ-ገለ ዝለዋወጥ ኣሰማት ክህበር ግድን እዩ፡፡ ስለዚ፡ ንኹሉ ብስሩዕ ተርታ ምቕራብ ዘይከኣል እኳ እንተኾነ፡ ብዝተኻእለ መጠን እቶም ፍሉጣትን ዝቀራረቡን መምዘብቲ ኩናት ኣሰማቶም ጥራይ ዘይኮነ ምኽንያት ኣወጻጽኣኡ'ውን ካብ ተቐማጦ ናይ'ቲ ከባቢን ኣብ'ቲ ግንባር ንነዊሕ እዋናት ዝጸንዱ ተጋደልቲን ክእከብ ተፈቲኑ'ሎ፡፡ እምበኣር ኣብ'ዘን ዝቕጽላ ሕታማት ኣሰማት ድፋዓት ናቕፋን መንቀሊኡን ክንዘርዝር ኢና፡፡

ይቕጽል

መወከሲ፡ መጽሓፍ ግንባር ናቕፋ 2002

ምልክታ

ናጽነት ደስበለ - ሓበን ገብረኣምላኽ - ሳምራዊት መለስ

ASMARA MINING SHARE COMPANY

ASMARA MINING SHARE COMPANY

Abo Street, No. 178, House No. 16
Gejeret, P.O. Box 10688

Tel. ++291-1-153986
Asmara, Eritrea

VACANCY ANNOUNCEMENT

Asmara Mining Share Company is inviting applicants for the following position.
AMSC Business Executive Assistant & Document Controller
Number required – (01)
Type of contract – Indefinite

Major Duties and responsibilities

- To control, record, review, update and store documentation relating to Asmara Mining Share Company (AMSC), in accordance with AMSC policy, legal requirements and government legislation regarding the control, recording and storage of documents.

TASK DESCRIPTION EXPANDED TO CORE PERFORMANCE AREA

Administrative Assistance

- Act as administrative assistant to the General Manager
- Coordinate and manage the daily and weekly approvals
- Scheduling appointments and maintaining calendars
- Collecting and distributing mail
- Preparing communications such as memos, emails, invoices or reports
- Writing and editing letters, reports and instructional documents
- Creating and maintaining electronic and physical filing systems
- Creating and maintaining electronic and physical filing systems

Document Control

- Maintain structured and systematic document control processes that provide easy reference to documents that are accurate and of high quality
- Assist in supporting internal and external audits, coordinating activities and ensuring timely response to documentation requests for auditors in order to implement systems of control
- Convert hard-copy work documents such as checklists, permits, log sheets and other supporting documentation into existing electronic systems
- Organize and maintain documents, adhering to the company document lifecycle procedures and archive inactive records in accordance with the records retention schedule
- Review and update all incoming documents regularly
- As a sentry, liaise and coordinate with all departments for document control of all company documents / updates to maintain active versioning / revision index of documents
- Inform document owners of pending document review and approval requirements and assist in facilitating the review and approval process
- Conduct comprehensive document audits to ensure conformance to established procedures and maintain quality records, per applicable SOPs / STPs
- Oversee the efficient running of the Document Control Center database
- Pull required documentation from the database and distribute it to the relevant document owner for review and / or approval

Reporting and Filing

- Provide reports on the health of the system and documents contained within it
- Track pending documents through weekly, monthly, quarterly and yearly progress reports and notify the document owner for taking appropriate action on the pending documents
- Receive all company documents into a database, create the relevant report and file into the appropriate system, facilitate an audit of the system and provide timely feedback
- Manage both physical and electronic archives for specified duration, depending on content

Health, Safety and Environment

- Maintain high health, safety and environmental awareness
- Monitor own and peers' adherence to health and safety measures, protocols, and standards
- Become familiar with and strictly adhere to AMSC's Health, Safety and Environmental standards. Act as a role model in complying with and supporting these standards and practices
- Oversee that security procedures are followed to minimize the opportunities for theft of documentation material.

Profile: Qualifications and Experience

Formal Education, Certifications or Equivalents	• Higher National BA degree in secretarial Science, Diploma in Administration, Document Control or related field
Working Experience – Nature & Length	• Minimum of 5 – 7 years' experience in any executive secretarial job and document control environment, preferably in an NGO office. • Additional Experience: • Essential knowledge of administrative, secretarial and document control systems and electronic data management • Knowledge of administration and communication processes, procedures and systems • Working knowledge of open cut and underground mining
Technical Skills	• Strong system administration skills • Strong typing and document detail capture skills • Strong information monitoring and management skills • Intermediate communication (written and verbal) and interpersonal skills • Intermediate computer literacy skills - MS Office (Word, Excel, PowerPoint and Outlook) • Sound planning, organizing and prioritizing skills

Continued on page 7

ምልክታ

ናጽነት ደስበለ - ሓበን ገብረኣምላኽ - ሳምራዊት መለስ

Continued from page 6

Behavioral Skills	• Accuracy • Approachable • Confidentiality • Dedicated • Detail focused • Diligent • Diplomacy • multi-tasking • Pro-Active • Reliable • Self-Starter • Team player • Transparent • Well organized • Results Driven • Decision-making skills to work autonomously and manage specific tasks

Health and Safety Training Officer
Number required – (02)
Type of contract – Indefinite

Major Duties and responsibilities

• Assist the Health and Safety Training Coordinator to develop and implement the mine safety management system inclusive of safety meetings, workplace inspections, prestart information sections and inspections, event reporting/ investigation and reporting of lead and lag indicators.
• Assist in building, implementing and overseeing H&S programs and initiatives for Asmara Mining Share Company (AMSC).

TASK DESCRIPTION Expanded TO CORE PERFORMANCE AREAS

Health and Safety
• Communicate all Health and Safety procedures and protocols to the operations.
• Assists the development and review of H&S documents in accordance with AMSC standards and Eritrean regulations.
• Assists facilitate and promote the adoption of new health and safety programs and practices.
• Assists in audits, risk assessments, reviews, monthly H&S meetings and inspections.
• Supervise all signage work across the company.

Planning and Analysis
• Contribute to the provision of an appropriately trained and skillful workforce that is fully trained on HSE elements.
• Develop and plan training session plans, as well as associated schedules, in accordance with approved and prescribed Health Safety and Environment curriculum and principles.
• Conduct needs analyses to develop or update training materials to parallel emerging HSE industry trends.
• Identify training needs through determining risk profiles and training matrices and requesting these from the relevant supervisors and/or managers.

Module Development
• Research, plan, and develop training and material programs to meet training needs, as per the competencies required; schedule and socialize training sessions.
• Contribute to the conceptualization, development and update of HSE training aids, resources and learning solutions.
• Conduct investigations into HSE events, in conjunction with the event investigations teams, distill learning and include in the training content.
• Develop assessment components, comprised of both theory and practical elements.

Execution
• Conduct both Technical and Competency based HSE training and assessments for both permanent and contractor employees, by using on-the-job technical teaching methodologies to impart skills, knowledge and competencies.
• Coordinate refresher training on topics, as required.

Evaluation and Maintenance
• Confirm that all training and assessment procedures are followed and all competencies; standards and/or regulations met before signing for the issue of certificate and permit.
• Support the development of a continuous improvement culture to ensure training and development remains a top priority for improving Health and Safety standards across Asmara Mine.

Profile: Qualifications and Experience

Formal Education, Certifications or Equivalents
• Bachelor's Degree in a Science related programs
• Workplace Trainer and Assessor in Mining is an advantage

Working Experience – Nature & Length
• Minimum of 2 years' generalized experience in Health and Safety, with previous facilitation experience in the Mining, Oil or Construction industries, of which 1 year should be in training capacity.
• Sound knowledge of technical and operational aspects of open cut and underground mining.

Technical Skills
• Advanced training and strong facilitation skills.
• Strong communication (written and verbal - Tigrinya & English) and interpersonal skills.
• Plan, organize and execution skills
• Valid Driver's License
• Computer Literacy (MS Office – Intermediate, Excel)

Behavioral Skills
• Approachable | Assertive | Customer Focused | Goal Oriented | Influential | Initiative | Pro-Active | Reliable | Results Driven
• Well organized

General Information and other requirements:

- **Place of Work**: AMSC Sites
- **Type of contract:** Indefinite Period
- **Salary:** As Per company scale

Additional requirements for Nationals:

- Having fulfilled his/her National Service obligation and provide evidence of release paper from the Ministry of Defense.
- Present clearance paper from current/last employer.
- Testimonial documents to be attached (CV, work experience credentials, a copy of your National Identity Card, etc.).
- Only shortlisted applicants would be considered a3s potential candidates for an interview.
- Application documents will not be returned to the sender.
- All applications should be sent through the post office.
- Deadline for application: 7 days from the day of publication in the Newspaper.

- **Address: Please mail your applications to:**
  Asmara Mining Share Company,
  P. O. Box 10688 Asmara, Eritrea
- **Applicants shall be required to send a copy to:**
  Mineral Resources Management
  P.O. Box – 272
  Asmara
- **Note to Eritrean applicants:**
  Please send a copy of your application to
  Aliens Employment Permit Affairs,
  P. O. Box 7940 Asmara, Eritrea

ምልክታ

ናጽነት ደስበለ - ሓበን ገብረኣምላኽ - ሰምራዊት መለስ

ASMARA MINING
SHARE COMPANY

VACANCY ANNOUNCEMENT

Asmara Mining Share Company is inviting applicants for the following position;

Health And Safety Officer
Number required – (01)
Type of contract – Indefinite

Major Duties and responsibilities

- Assist the Health and Safety Superintendent to develop and implement the mine safety management system inclusive of safety meetings, workplace inspections, prestart information sections and inspections, event reporting/investigation and reporting of lead and lag indicators.
- Assist in building, implementing and overseeing H&S programs and initiatives for Asmara Mining Share Company (AMSC

TASK DESCRIPTION Expanded TO CORE PERFORMANCE AREAS
Health and Safety

- Communicate all Health and Safety procedures and protocols to the operations.
- Assists the development and review of H&S documents in accordance with AMSC standards and Eritrean regulations.
- Assists facilitate and promote the adoption of new health and safety programs and practices.
- Assists in audits, risk assessments, reviews, monthly H&S meetings and inspections.
- Supervise all signages and artworks across the company.

Execution

- Analyze and suggest improvement opportunities from leading and lagging indicators.
- Conduct needs analyses to develop or update training materials to parallel emerging HSE industry trends.
- Review of JHAs | Other unplanned / ad hoc projects
- Advise line management on safety issues.
- Follow up on departmental action and events close outs.

valuation and Maintenance

- supporting the development of a continuous improvement culture to ensure training and development remains a top priority for improving Health and Safety standards across Asmara Mine.
- Oversee the effective storage of records via electronic and hard copy means.
- Provide Progression feedback reports to the Superintendent and End User Management, as required

Profile: Qualifications and Experience

Formal Education, Certifications or Equivalents

- Bachelor's Degree in a Science related programs
- Workplace Trainer and Assessor in Mining is an advantage

Working Experience – Nature & Length

- Minimum of 2 years' generalized experience in Health and Safety, with previous facilitation experience in the Mining, Oil or Construction industries, of which 1 year should be in training capacity.
- Sound knowledge of technical and operational aspects of open cut and underground mining.

Technical Skills

- Advanced training and strong facilitation skills.
- Strong communication (written and verbal - Tigrinya & English) and interpersonal skills.
- Plan, organize and execution skills
- Valid Driver's License
- Computer Literacy (MS Office – Intermediate, Excel) Plan, orga
- Well organized

General Information and other requirements:

- Place of Work: AMSC Site
- Type of contract: Indefinite Period
- Salary: As per the Company salary scale

Additional requirements for Nationals:

- Having fulfilled his/her National Service obligation and provide evidence of release paper from the Ministry of Defense.
- Present clearance paper from current/last employer.
- Testimonial documents to be attached (CV, work experience credentials, a copy of your National Identity Card, etc.).
- Only shortlisted applicants would be considered as potential candidates for an interview.
- Application documents will not be returned to the sender.
- All applications should be sent through the post office.
- Deadline for application: 7 days from the day of publication in the Newspaper.

- **Address: Please mail your applications to;**
  Asmara Mining Share Company,
  P. O. Box 10688 Asmara, Eritrea
- **Applicants shall be required to send a copy to:**
  Mineral Resources Management
  P.O. Box – 272
  Asmara
- **Note to Eritrean applicants:**
  Please send a copy of your application to
  Aliens Employment Permit Affairs,
  P. O. Box 7940 Asmara, Eritrea

Notice

Notice is hereby given to the public that Abdelewehab Ali and Mazanda A/maria General Partnership convened an extraordinary general meeting on December 4, 2025 at 10:00 AM and resolved the following:

1. Heirs of late Abdelwehab Ali, Mr. Mohamednur Abdelwehab , Mrs. Muna Abdelwehab , Mrs. Rahwa Abdelwehab, Hanae Abdelwehab and his wife Mrs. Meriyem Kelifa acquired 15 shares each and jointly 60 shares by inheritance. All of them donated their shares t Mrs. Hanae Abdelwehab and withdrew from the partnership.
2. Mrs. Hanae Abdelwehab is admitted as a new member of the company having 75 shares acquired by donation and succession. Her capital is 75,000 Nakfa
3. Mrs. Hanae Abdelwehal will be the General Manager of the company.

Abdelwehab Ali and Mazanda A/Maria GP

ምልክታት

ናጽነት ደስበለ - ሓበን ገብረኣምላኽ - ሳምራዊት መለስ

ASMARA MINING SHARE COMPANY

Abo Street, No. 178, House No. 16
Gejeret, P.O. Box 10688

Tel. ++291-1-153986
Asmara, Eritrea

VACANCY ANNOUNCEMENT

Asmara Mining Share Company is inviting applicants for the following position;
Process Operation Supervisor
Number required – (10)
Type of contract – Definite (2 years)

Major Duties and responsibilities

- To supervise the safe and efficient day-to-day operations of the Cu/Zn concentrator, including oversight of the commissioning, ramp-up, and steady-state production.
- The Operations Supervisor ensures production targets are met while maintaining high safety and environmental standards, equipment integrity, and operator performance.

TASK DESCRIPTION EXPANDED TO CORE PERFORMANCE AREA

- Lead and supervise plant operators during commissioning, start-up, and operation of the copper and zinc flotation circuits, including crushing, grinding, flotation, thickening, filtration, and tailings management.
- Ensure compliance with all health, safety, and environmental regulations and company policies.
- Monitor plant performance against production targets and proactively address deviations.
- Collaborate with commissioning teams, maintenance, metallurgy, and control room operators to troubleshoot issues and optimize operations.
- Ensure timely and accurate completion of shift logs, production reports, and incident documentation.
- Assist in developing and implementing Standard Operating Procedures (SOPs) and Safe Work Instructions (SWIs).
- Support training and development of national staff, fostering a culture of safety, discipline, and continuous improvement.
- Conduct regular inspections of plant areas to ensure safe, clean, and efficient operating conditions.
- Lead and participate in toolbox talks, safety meetings, and operational reviews.

Profile: Qualifications and Experience

Formal Education, Certifications or Equivalents	• Diploma or Degree in Mineral Processing, Metallurgy, or related discipline.
Working Experience – Nature & Length	• Minimum 5–10 years of experience in base metal concentrator operations, ideally Cu/Zn flotation circuits. • Previous experience supervising teams in a commissioning and production environment • Strong knowledge of plant equipment, process control systems, and metallurgical principles. • Experience working in multicultural teams and environments is an advantage.
Technical Skills	• Strong leadership and team supervision skills • High commitment to safety and operational excellence • Problem-solving and decision-making ability under pressure • Effective communication skills – verbal and written • Organized and detail-oriented with sound reporting skills • Ability to mentor and develop local workforce
Behavioral Skills	• High safety awareness and discipline • Practical problem-solving ability • Patience and cultural sensitivity • Strong analytical and problem-solving skills. • Excellent organizational and time-management skills. • Ability to work independently and as part of a team.

General Information and other requirements:

- **Place of Work**: AMSC Sites
- **Type of contract:** Definite Period (2 years)
- **Salary:** As per the Company salary scale

Additional requirements for Nationals:

- Having fulfilled his/her National Service obligation and provide evidence of release paper from the Ministry of Defense.
- Present clearance paper from current/last employer.
- Testimonial documents to be attached (CV, work experience credentials, a copy of your National Identity Card, etc.).
- Only shortlisted applicants would be considered as potential candidates for an interview.
- Application documents will not be returned to the sender.
- All applications should be sent through the post office.
- Deadline for application: 7 days from the day of publication in the Newspaper.

- **Address: Please mail your applications to;**
  Asmara Mining Share Company,
  P. O. Box 10688 Asmara, Eritrea
- **Applicants shall be required to send a copy to:**
  Mineral Resources Management
  P.O. Box – 272
  Asmara
- **Note to Eritrean applicants:**
  Please send a copy of your application to
  Aliens Employment Permit Affairs,
  P. O. Box 7940 Asmara, Eritrea

ቃለ- መሕትት

ኣብርሃም ዘርኣ (ወዲ -ሃለቓ)

“ታላታ ዓሸር፡ ዓዲ ጀርዲንን ጥሪትን . .” ኣቶ ዓብደልቃድር ኣልኣሚን

ስእሊ.- ክብሮም ጸሃየ

ታላታ ዓሸር ኣብ ንኡስ ዞባ ተሰነይ ትርከብ ዓዲ እያ። ኣብ ጫፍ ምዕራባዊ ዶብ ኤርትራ ስለ ትርከብ ድማ ብቐጥታ ምስ ሃገረ ሱዳን ትዳወብ። እዛ ሓወሲ ከተማ ብምምሕዳራዊ ቅርጺ ክትረአ እንከላ ብሓሙሽተ ዞናት ዝቖመት እያ። ካብ ሓደ ክሳብ ሓሙሽተ ኣብ ውሽጢ እዛ ሓወሲ ከተማ ክርከብ እንከለዉ ወዲ ኺየር፡ ዓዲ ዓምር፡ ዓዲ ኼራር ዝበሃላ ሰለስተ ዓድታት ድማ ኣብ ሶባር ጋሽ ይርከባ። ብዛዕባ እዛ ሓወሲ ከተማን ነበርታን ብዝምልከት ምስ ኣመሓዳሪ ከባቢ ምምሕዳር ታላታ ዓሸር፡ ኣቶ ዓብደልቃድር ኣልኣሚን ሓጺር ዝገበርናዮ ዕላል ይስዕብ።

ሕቶ - መነባብሮ ህዝቢ ናይ'ዚ ከባቢ ኣብ ምንታይ ዝተመርኮሰ እዩ?

ኣብ'ዚ ምምሕዳር ከባቢ ኣስታት ሸዱሽተ ሽሕ ዝኾውን ነባሪ ኣለና። መነባብሮ ናይ'ዚ ህዝቢ እዚ ድማ ኣብ ሕርሻን መጓሰን ዝተመርኮሰ እዩ። እቲ ዝውሓደ ድማ ኣብ ሸቐጥ ዝዋፈር እዩ። ኣብ'ቲ ናይ ሕርሻ እንተ ደኣ ኩይኑ ህዝቢ ናይ'ዚ ከባቢ ክልተ ኣገባብ ዓይነት ሕርሻ እዩ ዝጥቀም። ናይ ክረምታውን ማሰኖኣውን ንጥፈታት ሕርሻ ማለት እዩ። ኣብ'ቲ ናይ ክረምታዊ ክንርብል እንከለና፡ ብፍላይ እቶም ኣብ ሶባር ጋሽ ዝርከቡ ህዝብና፡ ክልተ ሄክታር ተዓዲሎም ክረምቲ መጸ ዝተፈላለዩ ዓይነት ዘርእቲ ብምዝራእ ቀለብ ዕለቶምን ዓመቶምን እዮም ዝሕዙ።

ሕቶ - ኣብ ጥሪት ዝምልከት። ኣብዚ ከባቢ ዘለዋ ጥሪት እንታይ እየን? ኩነታተንኸ ከመይ ኣለዋ ?

ወላሂ ጽቡቕ ኣለዋ። ሳዕሪውን ብዙሕ ኣይሸገሮን እዩ። እዚ ከባቢ ለሚዒ እዩ። ከም ከብቲ፡ ኣግማል፡ ጤለበጊዕ ዝኣመሰላ ድማ ኣለዋና።

ሕቶ - ብዛዕባ ማሰኖ ካብ ኣልዒልና፡ ኣብ'ዚ ኣብ ታላታ ዓሸር ዘሎ ጀራዲን ከመይ ዝበለ እዩ ?

እቲ ዝርመሓ፡ እቲ ዝበዝሐ ጀራዲን ኣብዚ ኣብ ን/ዞባ ተሰነይ፡ ኣብ ታላታ ዓሸር እዩ ዝርከብ እዩ። ካብ ታላታ ዓሸር ክሳብ ሶባር ጋሽ ካዕባ ዓሰርተ ሓደ ዝበሃል ቦታ ኣስታት 90 ዝኾውን ዓበይቲ ጀራዲን ኣሎ። ብሓፈሻ ታላታ ዓሸር ዓዲ ጀራዲንን ጥሪትን እያ።

ሕቶ - ሕራይ ኣመሓዳሪ፡ ኣብ'ቲ ብዛዕባ ማይ፡ ትምህርትን ጥዕናን ዝኣመሰሉ ማሕበራዊ ኣገልግሎት ኣብ ታላታ ዓሸር፡ ኣብ ከመይ ኩነታትን ደረጃን ከም ዘሎ ክትሕብረና ?

ከኒታት ማይ ኣብ ታላታ ዓሸር፡ ኣብ ደሓን ከኒታት ኣለና ኢልካ ክትዛረበሉ ትኽእል ኢኻ። ኣብ ውሽጢ ታላታ ዓሸር እንተ ደኣ ወሲድና ካብ ዞን ሓደ ክሳብ ኣርባዕተ - ክልተ ዒላ ኣለዋና'ዮም። ብጡንባ ዝሰርሓ ኩይነን ብቶርሮ እናገፉ እየም ማዮም ዝጓርቱ። እታ ሓንቲ ናይ ብሕቲ ክትከውን እንከላ እታ ሓንቲ ድማ ናይ መንግስቲ እያ። እታ ኣብ ዓዲ ሾርባት እትርከብ ናይ ዞን ሓሙሽተ ግን ብሶላር ትሰርሕ ዒላ እያ ዘላትዮም። ተባላሽያ እኳ እንተ ሃለወት፡ ሕጂ ግን ናብ ምዕራይ ገጻ እያ። እቲ ናይ ሶባር ጋሽ'ውን ከምኡ ድሪል ተገይሩሎም ነይሩ። ንሳ'ውን ስለ ዝተበላሸወት ካብ ስራሕ ደው ኢላ ጸኒሓ እያ።

ሕቶ - እሞ ከም ፍታሕ ዝገበርኩሞ ስጉምቲ እንታይ ኣሎ?

ብቐጻሊ ንዝምልከቶ ንሕብርን ንዛረበሉን ኢና። ቀዳምነታት ዝጠልብ ስራሕ ምዃኑ ንፈልጥ ኢና። ብሓደ ግዜ ብሃታ-ሃታ እቲ ፍታሕ ክመጽኣካ ኣይክእልን እዩ። እዚ ርዱእ ነገር እዩ። ብበቐዳምነታቱ እቲ ዘሎ ንኣሽቱ ጸገማት ክፍታሕ ምዃኑ ግን ርዱእ እዩ። ምኽንያቱ ኣብዚ ዝሓለፈ እዋናት ከማን እንዳ ማይ መጺኦምና ነይሮም፡ ፍታሕ ክንረኽብ ድማ ተስፋ ገይርና ኣለና። ብሓፈሻ ግን ብዛዕባ ዝስተ ማይ ጸገም ዝበሃል የብልናን።

ሕቶ - ኣብ ትምህርቲ፡ ጥዕና'ኸ?

ኣብዚ ኣብ ምምሕዳር ታላታ ዓሸር፡ ሓንቲ ነቕጣ ጥዕና ኣላትና። እዛ ማእከል ጥዕና እዚኣ ንዓና ጥራሕ ዘይኮነትስ ኣብዚ ከባቢና ዘለዋ ቁሸታትን ዓድታትን ንዝም ብዓል ሰይቲሞ'ውን ተገልግል እያ። ናይ ብሉቒ ዝምስስን ኣብርኪቶ እዩ ዘለዋ። ዳርጋ ጽቡቕ ኣገልግሎት ኣለና ኢልና ክንዛረብ ንኽእል ኢና። ቀረብ መድሃኒት'ውን ኣሎ። ብፍላይ ኣብ እዋን ክረምቲ፡ ምስኡ ሰብ ሞያ ጥዕና ተሓጊዝዎም ዝሰርሑ እዞም ኢጋር ሓኪይም ዝበሃሉ ኣለዉና። ኣብ ነፍሲ-ወከፍ ዞን ድማ ወከልቲ ኣለዉና። ስለዚ ጽዑቕ ምክትታል ስለ ዘሎ፡ እቲ ኣብ ጥዕና ክንገፍ ዝኽእል ጸገማት ብኢጋኡ እዩ ዝግታእ። ብዛዕባ ትምህርቲ እንተ ደኣ ኩይኑ፡ ኣብዚ ኣብ ውሽጢ ታላታ ዓሸር፡ ካብ 1ይ ክሳብ 8ይ ክፍሊ እትገልግል ቤት ትምህርቲ ኣላትና። ኣብ ዓዲ ሾርባት ካብ 1ይ ክሳብ 4ይ ክፍሊ፡ ኣብ ሶባር ጋሽ ድማ ኣብ ዓዲ ኬራይን ወድ ኪየርን ካብ 1ይ ክሳብ 4ይ ዘምህራ ኣብያተ ትምህርቲ ኣለዋና። ብዛዕባ መዋእለ ህጻናት እንተ ደኣ ኩይኑ ከኣ፡ ከም ሱብና መዋእለ ህጻናት ዘምህራ ትካላት ትምህርቲ ኣለዋና። ብዛዕባ መጉዓዝያ ዝምልከት ክንዛረብ እንተ ደኣ ኩይንና'ውን፡ ኣብዚ ቀረባ ግዜ ጠሉብና ተፈቲሒልና ስለ ዘሎ፡ ሓራት ኢና። ካብ ተሰነይ ክሳብ ታላታ ዓሸር ንሓደ ሰብ 10 ናቕፋ ከም ዝኸፍል ተገይሩ ድማ ንኽሰራሓሉ እቲ ዕማም ድሉው ኣሎ። ኣብዚ ቀረባ ግዜ ክጅምር ድማ ተስፋ ኣለና።

ሕቶ - ከም ኣብ ዶብ ዘለኹም መጠን ሃንደበት ሓው ህዝቢ ሱዳን እዚ ዘለዎ ኩነታት ምስ ኣጋጠሞ፡ ህዝቢ ታላታ ዓሸር ኣብ ምቕባል ኣጋይሽ ዘርኣዮ ስምዒት ከመይ ይመስል?

ኣገዳሲ ዝነኣድ እዩ። ወላሂ! ህዝቢ ሱዳን ሓውና ስለዝኾኑ፡ ንሱብ ኣብ ጸገሙ ፍቕርን ርህራሄን ክዘርእዮ ካብ ቀዳሞት ወለዶታት ህዝቢ ኤርትራ ዝተመሃርናዮ ጽሒሕ እዩ። እዚ ከኣ ኣባና ኣብ ህዝቢ ኤርትራ ባህሊ እዩ። ባህሊ ምትሕግጋዝን ምድግጋፍን። ቴንዳ ተኺልና ተቐቢልናዮም። ብደረጃ ንኡስ ዞባ ክኸውን ስለዝበሎ ድማ እቲ ቴንዳ ካብዚ ተወሲዱ ኣብቲ ዝግበኦ ቦታ፡ እቲ ማስርሕ ብኸምኡ ተዓሚሙ ክበለካ እኸእል። ኩሉን ምምሕዳር ከባቢታት ከኣ ተሳቲፈናሉ እየን።

ሕቶ - ታላታ ዓሸር ከም ዓዲ መዓስ ተመስሪታ ትኸውን? መዓስ እዩ ህዝቢ ክጥርነፍን ክነብርን ጀሚሩ?

ብንጹር ኣብ ክንደዚ'ኳ እንተዘይብልና፡ ዝሕብሩ ምልክታት ግን ኣለዉ። ኣብ መስገድ ጃምዕ ናይዛ ዓዲ ዘሎ ጽሑፍ ከም ዝሕብሮ ግን እታ መስገድ ኣብ 1954 ከም ዝተሰርሐት ዝሕብር እንተደኣ ኣሎ፡ እታ ዓዲ ከኣ ቅድሚ'ዚ ዝጥቀስ ዘሎ ግዜ ኣብ 1945 ወይ 1950'ታት ኣቢላ ተመስሪታ ከም ትኸውን እዩ ግምታት ዘለና።

ሕቶ - እዛ ዓዲ ምስ ፕሮጀክት ዓሊ ግድር ብምትሕሓዝ እንታይ ምትእስሳር ኣለዋ ? ዝተታሓዘ ፕሮጀክት ይህሉዶ ይኸውን?

እወ ኣሎ። ካብዚ ካብ ጸለም ጽርግያ ዘሎ ቦታ፡ ኣብ ካርታ እቲው እዩ። ንኸምኡ መደብት ተባሂሉ ተዋዲዱ ዘሎ ቦታ እዩ። ኣብዚ ቀረባ ግዜ ሓሊፉ ናይ ፕሮጀክት መጺኦምና ነይሮም። እዚ፡ ዝተታሓዘ መደብት ስለዘሎ እዩ። ክሳብ ኣርባዕተ ዓሸር ጫፍ ዶብ ክሰርሕ ተወጢኑ ኣሎ። ብመሰረት ክኢላታት ናይ'ቲ ፕሮጀክት፡ ካናሉታትን እታ ዝተጀመረት ዒላን ክኩዓት፡ እቲ ኣብ'ዚ ከባቢ ውሒጥዎ ዝርከብ ተምሪ ሙሳ ክጽረግ ዝብል ኣብ ማስርሕ ናይቲ መደብ ኣትዩ ኣሎ።

ሕቶ - ካብ ክረምታዊ ሕርሻ ወጻኢ ኣብዚ ከባቢ ብማሰኖ ዝፍዳ ዝፈሪ ሕርሻዊ ፍርያት እንታይ እዩ?

ብዙሕ ክጥቀስ ይኽእል እዩ። ንምዝርዛር ከም ብዓል ሽጉርቲ፡ በናና፡ ባምያ፡ ብርጭቆ፡ ኮሚደረ፡ ጣፍ... ዝኣመሰሉ ክጥቀስ ይኽእሉ። ጣፍ ካብ ክረምቲ ወጻኢ፡ ካብ ወርሒ ሕዳር ክሳብ ጥሪ ኣብ ዘሎ ግዜ ይሕረስ። ብፍላይ ብዓል ጀርዲን ጣፍ ዘየዘርእ ሰብ የለን፡ ተለሚዱ ክበለካ ይኽእል። እዚ መሬት ብሩኽ እዩ ተፈቲኑ ዳርጋ ዘኣቢ ዘርኢ እውን የለን።

ሕቶ - ከም ልሙድ ጣፍ ሓደ ካብ ናይ ከበሳ ዘርእቲ ምስ ምዃኑ፡ ብሚ/ሪ ሕርሻ ደዩ ምሩጽ ዘርኢ ተዋሂቡኩም ዋላ ባዕልኹም ኢኹም ንፈተነ ብምባል ጀሚርኩም?

ብዓብይኡ ዋላ ደኣ ናይ ሚ/ሪ ሕርሻ ምኽርታት ይሃልዎ እምበር፡ ውልቃዊ ጻዕርታትን ተበግሶታትን ናትና ዓቢ እዩ። ምስቶም ባህርያት ናይዚ እኽሊ ፍልጠትን ተመኩሮን ዘለዎም ሰባት እናተላዘብና ኢና ንፈተነ ዘርኢናዮ።

ሕቶ - ወጻኢቱም ከመይ ረኺብኩሞ፡ ዘተባብዕ ድዩ?

እወ ኩሉ እቲ ኣብ ማሰኖ ዝፈርዩ ሰብ፡ ኣዝዩ ጽቡቕ ዝኾነ ወጻኢት ረኺቡሉ እዩ። ንቕጻሊ ድማ ዘተባብዕ እዩ። ጻዕዳን ቀይሕን ጣፍ ድማ መሪጽና ዝርኢ። ሓሰሩ ድማ ንእንስሳታት ብፍላይ ክረምቲ ክኣቱ እንከሎ፡ ከም መግቢ ኩይኑ ስለ ዘገልግል ጽቡቕ ጥቕሚ ኣለዎ። ብኽልተ ረብሓ ኢና ንጥቀሞ።

ሕቶ - ቀንዲ ብድሆታት ታላታ ዓሸር እንታይ እዮም ኣመሓዳሪ?

ኣብዚ ከባቢ ከም ዓቢ ብድሆ ክንርእዮ እንኽእል፡ እቲ ኣገልግሎት ናይ ኤሌትሪክ ስለ ዘይብልና፡ ቁሩብ ኣብዚ ጸገም ኣለና። ካልእ ኣብዚ ኣብ ሶባር ጋሽ ዘሎ ህዝብና ብፍላይ ኣብ ግዜ ክረምቲ ናብዚ ክሰግር ብውሕጅ ስለ ዝሸገር፡ ብቢንቶ ተኻሊሉ ስለ ዝመጽእ ኣብኡ ማእከል ጥዕና እንተ ትትከል፡ ዝያዳ ኣብ ርእሲ እታ ዘላትና ትካል ጥዕና ዓቢ ፍታሕን ዝለዓን ምኾነ ኢሉ ድማ እኣምን። ኣገልግሎት ማስመር ቴለፎን እውን እንተ ዝፍታሓልና ጽቡቕ እዩ። ብዘተረፈ ኣብዚ ከባቢና ዝሳሳል ዘሎ ዝተፈላለዩ መንግስታውን ህዝባውን ንጥፈታትን ኣገልግሎታትን ኣዝዩ ጽቡቕ እዩ። ዝምስገን ወጻኢት ድማ ይርከበሉ ኣሎ።

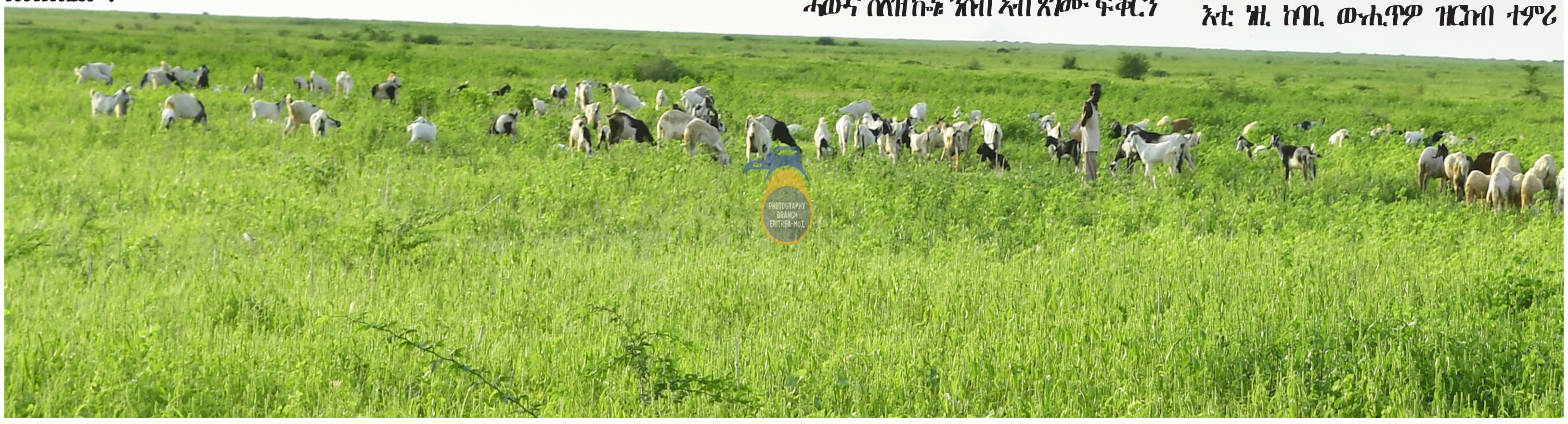

ሕዩር ናይ ኣእምሮ...

ስምረት ዮውሃንስ
(ሚኒስትሪ ፍትሒ)

ብዛዕባ'ቲ ወሩይ ኣመራዊ ተቓላሳይ ማሰል ጸለምቲ ዝነበረ ማልኮም ኤክስ እትትርኽ ፊልም እናተዓዘብኩ፥ ኣብ ኣእምሮይ ጦብላሕታ ዝገደፈ ቃላት ሰሚዐ፡ "ሓራ ዝማስለኩም ግን ሕዩራት ናይ ኣእምሮ ኢኹም ዘለኹም። ሰብ ኣእምሮኡ ነጻ ከይገበረ፡ ሓራ ክኸውን ኣይክእልን ኢዩ"። ብዓይኒ ማልኮም፡ ሕዩር ናይ ኣእምሮ ዝበሃል ሰብ፡ በቲ ጸዓዱ ኣብ ርእሲ'ቶም ከም ናይ ውልቂ ንብረቶም ዝሓዝዎም ገባሩ ጸለምቲ ዘርዓዩዎ ስነ ሓሳብ ናይ ድኽመትን ድሩትነትን ስምዒት ግዙእ ክኸውን ከሎ እዩ። እዚ ስምዒት ዘስዕቦ ኣተሓሳስባ፡ ሓቀኛ መንነትካ ዘይምቅባል፡ ዘለካ ዓቕምን ብቕዓትን ካብ ምልላይ ምብኳር" ክብል ይወስኽ። ማሕዩር ናይ ኣእምሮ፡ መን ምዃንካ ዘይምፍላጥኩ ካብይ መጺእካ፡ ናበይ'ከ ትኸይድ ከም ዘለኻን ዘይምድምዳም እዩ። ንምኳኑ ሕዩር ናይ ኣእምሮ ማለት እንታይ ማለት እዩ፧ ማሕዩር ናይ ኣእምሮ'ከ ካበይ እዩ ዝምንጩ፧ ሕዩራት ናይ ኣእምሮ ዲና ወይ ኒርና ዶ ንኸውን፧

ማሕዩር ናይ ኣእምሮ ኣብቲ ንሽኻ እትውንኖ ውልቃዊ ስምዒት እዩ ዝምርኮሰ። ማሕዩር ናይ ኣእምሮ ማለት ሓደ ሰብ ኣብ ግዝኣ ኣእምሮኡ ብዘፈጥሮ ኣሉታዊ ስምዒት፡ ከም ሓሳብ፡ ፍርሒ፡ ርእሲ ተኣማንነት ምጉዳል ቀዛዚትን ሰንባደን ወዘተ ዝኣመሰለ ክእሰር ከሎ እዩ። እዚ ስምዒት ዘስዕቦ ኣተሓሳስባ ንግዝኣ ርእሰኻ ባዕልኻ ክትኣስራ ይገብረካ። ሕዩር ንሽኻ ኣሳሪ ባዕልኻ ትኸውን ማለት'ዩ። ደቂ ሰባት ዘለዎም ኣተሓሳስባ በቲ ዝውንኖ ስምዒት እዩ ዝውሰን። ስምዒት ካብ ባዶ ኣይብገስን እዩ። ልክዕ ከምቲ ኩሉ ነገር መበገሲ ዘለዎ፡ ስምዒት ውን መበገሲ ኣለዎ። ኣእምሮ ደቂ ሰባት ልክዕ ከም ገንኢ እዩ። ዝኣብየዎ ተቐቢሎም ይኸዝኑልካ። ኣተሓሳስባናን ውልቃዊ ኣመለኻኽታናን ድማ በቲ ኣብ ኣእምሮና ተኸዚኑ ዘሎ ሓሳባትን እምነትን እዩ ዝቐረጾ።

ስምዒታት ደቂ ሰብ ብብዙሓት ረቛሒታት እዮም ዝጽለዉ። ባዕልና ንጥቀመሉም ቃላት፡ ሰባት ዝህቡና መግለጺታት፡ ተመኩሮ፡ ኩነታት ከም ሓዘን፡ ሓጎስ፡ ዓወት፡ ክሳራ፡ ጥልመት፡ ሃብቲ ወዘተ እዞም ኩሎም ክጸንልዉና ይኽእሉ። ኮታስ ግብረመልሲ ናይዞም ረቛሒታት ኢና ክበሃል ይከኣል። ግብረመልስና ድማ በቲ ኣብ ኣእምሮና ንፈጥሮ ስምዒት ኢዩ ዝግለጽ። ኣብ ሞንጎ ስምዒትናን ኣእምሮናን ቀጥታዊ ዝኾነ ዝምድና ኣሎ፡ ኣእምሮና ስምዒታትና እዩም ዝምግቡ። ስምዒትና ንኣታሓሳስባና ይጸልወ። ኣተሓሳስባና ከኣ ንዝለና ኣመለኻኽታ ይጸልዎ። ስለዚ ሕዩር ናይ ኣእምሮ ምዃንን ዘይምዃንን ኣብቲ እትውንኖ ስምዒት እዩ ዝምርኮስ። ቀዋሚ ስምዒት ዝበሃል የለን። ስምዒት ልክዕ ከም ወቕቲ ይመጽእን ይኸይድን እዩ። ዘለካ ኣሉታዊ ይኹን እወታዊ ስምዒት ክትቖጻጸሮ ወይ ከተወግዶ ኣብኻ እዩ ዝምርኮስ። ምኽንያቱ ዘይከም ኣካላዊ ማሕዩር፡ ሕዩር ናይ ኣእምሮ ምዃን ምርጫኻ ስለ ዝኾነ።

ክልተ ዓይነት ኣሉታዊ ስምዒታት ኣለዉ። እቲ ሓደ ሃንደበት ዝመጽእ ኮይኑ፡ ንኣብነት ናይ ፍርሒ ስምዒት ሓደ ኣራዊት ኣብ መንገድኻ ከጋንፈካ ከሎ ዝዓይነቱ ክኸውን ከሎ፤ እቲ ካልኣይ ከኣ ባዕልኻ ኣብ ርእስኻ ብእትፈጥሮን ኣእምሮኻ ዘለለዮን ዝዘክሮን ዓይነት ስምዒት እዩ። እዚም ካልኣይ ዓይነት ስምዒታት ዘይከፅሞቶም ቀዳሞት ድሕሪ ክስተት ናይቲ ነገር ክጠፍኡ ዘይክእሉ፥ ንብዙሕ ዓመታት ወይ'ውን ኣብዘ ዓለም ብጦት ክሳብ ንፍለ ዝጸንሑ ስምዒታት እዮም። ንኣብነት ኣብ ሂወት ኣብ ኩሉ መዳይ "ኣነ ሕማቕ'የ፡ ኣነ ኣይክእልን እየ" ዝብሉ ሰባት የጋጥሙና እዮም። ከምዚ ዓይነት ርእሰ ተኣማንነት ናይ ምጉዳል ስምዒት ኩሉ ግዜ'ኳ እንተዘይበልናዮ፡ መብዝሕትኡ ግዜ ብኻልኦት ሰባት ዝህብና ግብረመልሲ እዩ ኣብና ዝሰርጽ። ርእሰ ተኣማንነት ከጉድሉ ዝኽእሉ ቃላት፡ ዝርርባትን መግለጺታትን ብተደጋጋሚ ክንሰምዖን ክንቕበሎን ምስ ንጅምር ምስ ግዜ ኣብ ኣእምሮና ከም ኑብስ መግለጺ (self-definition) ኮይኖም፡ ናይ ግዝኣ ርእስና ኣመለኻኽታ ልክዕ ከምቲ ሰብ ዝርእየና፡ ማለት ሕማቓት፡ ድኹማት ከም ዝኾንና ንወስዶ። ኣብ ጉዕዞ ሂወትና ከምዚ ዓይነት ኣተሓሳስባ ሒዝና ንጓዓዝ እንተዄሊና፡ ሓንቲ ስጉሚ ንቕድሚት ክንከይድ ክንሓስብ ከለና፡ ብቐጻበት ዝመጽና ግብረመልሲ ሕማቕ ኢኻ/ኺ፡ ኣይትኽእልን ኢኻ/ኺ ዝብል ሓንኳሊ ስምዒታት እዩ። ከም ውጺኢቱ ከኣ ኣብ ሂወት ክንንቡርም ንደሊ ነገራት፡ ንሓልሞም ሕልምታት፡ ክንዝክሮም ንደሊ ሸቶታት ከይፈተና ንገድፎም። ምኽንያቱ ብጦዚ ፍቓድና ተሳዒርና ኣብ ናይ ጎደሎ ርእሰ ምትእምማን ማሕዩር ክንነብር ስለዝመረጽና እዩ።

ንሂወት ኣዚ መንገዲ ሒዝና ክንጎዓዝ ይግብኣና ዶ፤ ኣዚ መንገዲ ከ ናበይ ኣዩ ዝመርሓና፧

እቲ መልሲ ፍሉጥ እዩ። ከምዚ ኮይንና ክንጎዓዝ ኣይግባእን። ኩላትና ናይ ውሽጥና ጥዑም መዚቓ ኣሎና። የጉዳስ ብዙሓት ካብና ነዚ መዚቓ ከይሰምዕዎ ናብ መቓብር ዝኸዱ ኣለዉ። እቲ ውሽጢ ነገር ኣብ ውሽጥና ዘሎ መዚቓ ኣሊሊና ጉዕዞና ምጅማር እዩ። እቲ ዝዓበየ ነገር ከኣ ደቂ ሰባት ኣናትና ፍሉይነትን ብልጫን ከም ዘለና ምፍላጥን ምእማንን እዩ። ንኣብነት ኣብ ናይ ምብራር ውድድር፡ ዓሳ ምስ ንስሪ ክወዳደር ምስ ዝውሰን እቲ ውሳኔ ዘይከውን ዓሻ ውሳኔ እዩ። ምኽንያቱ ዓሳ ክነፍር ኣይኽእልን ካብ ባሕሪ ሓንቲ ስጉምቲ ወጺኡ ክነብር ስለ ዘይክእል። ስለዚ እቲ ዝዓበየ ዓወት ብልጫኻ ኣለሊኻ ንሂወት ዘለካ ብቕዓት ከይከሰርካ ክትዓለወላ እዩ።

ብዙሕ ግዜ ኑዩም ንኣእምሮና ንምጉሮ ቃላት ኣይንስተውዓሎምን ኢና። ምስ ካልኦት ሰባት ንጥቀመሉም ቃላት'ውን ክንመርጾም ዝግባእ እዩ። ቃላትና ሓሳባትና ተግባራትናን ሰለስተ ዘይፈላለዩን ነንሕድሕዶም ዝጸላለዉን ነገራት ስለ ዝኾኑ። ገለ ገለ ሰባት ብቕዓቶም ካብኣም ሓሊፉ፥ ካልኦት ሰባት'ውን ኣለልዮሞ ክዘረብሎምን ዕድላት ክፈጥርሎምን ከበቑዑ፥ ንሕብሮም ኣነኣኢሶም ክርእዩዎ ክስተውዕል ኢና። እዚ ነገር ምስ ትሕትና ዝምሰል'ኳ እንተኾነ፡ ኣብ ኣእምሮና ሰሪጹ ንድሕሪ ከይገብረና ግን ክንጥንቀቕ ኣሎና። እእምሮና ዝዓብዮ ዝምግእ ከምዝኾነ ምፍላጥ ኣድላዪ እዩ። ንጥቀመሉም ቃላት ብጥገዶም ኣብ ኣእምሮና ሓደ ንጹርን ሕዙእን ዝኾነ ውልቃዊ ስእሊ (ሰልፍ ኢሚጅ) ይፈጥሩ። ብብዙሒ ንጥቀመልዖም ቃላት ምስ ግዜ ናብ ሓደ ፍጹም ዝኾነ ኣተሓሳስባ ይቕየሩ። ዝጠራጠር ሰብ፡ ኣብ ቅድሚ ኣእምሮኡ ከም ድኹም ሰብ ኣዩ ዝፍለጥ፡ ንሂወት ብስጉምቲ ምውሳድ ዘይተኣሰ ብጥፃት ዝኑበር ሰብ እዩ ዝኸውን። እእምሮኻ "ካብዚ ዓንከል ወጺእካ ክትነብር ኣይትኽእልን ኢኻ" እዩ ዝብለካ። ምኽንያቱ ወዲ ሰብ ካብ ኣተሓሳስባኡ ወጺኡ ክዩጹ ስለ ዘይክእል።

ከምዚ ካብ ኮነ እንታይ ኢና ክንገብር ዘለና፧

እቲ ቀዳማይ ረቛሒ ውሽጢ እዩ፥ ነብስኻ ሓራ ክትገብር ምውሳን። ንነብስኻ ብኸመይ ኢኻ ሓራ ትገብራ፧ ርእሰ ምትእምማንካ ክብ ብምባል። ርእሰ ምትእምማንካ ብምንታይ ኢኻ ተጥርዮ፧ ኣብ ነብስኻ ናይ ምጥርጣር ስምዒት (ሰልፍ ዳውት) ክፈጥሩ ዝኽእሉ ቃላት ምውጋድ። ኩሉ ግዜ "ክገብሮ እየ ይኽእል'የ ብዘይጥርጥር" ዝብሉ ቃላት ከዘውትር ይግባእ። ትውሰኖም ውሳኔታት ትገብሮን/ዘይትገብሮን ነገራት፡ ከም ሰብ ክትገብሮ ስለ ዘይትደሊ፥ ስለ ዘይትኣምነሉ፡ ግዜኡ ስለ ዘይኮነ፡ ዝንባለ ስለ ዘይብልካ ወይ ብቕዓትካ ኣብ ካልእ ከምዝኾነ ስለ ትፈልጥ ጥራይ ክኸውን ኣለዎ። ብዙሕ ግዜ ደረኽቲ ቃላት ምዝውታር፥ ናትካ ውልቃዊ ስእሊ ኣብ ምቕያርን ነብስኻ ካብ ተጠራጣሪ ናብ ውኒ ሰብ ክተሰጋግሮን እዮም ዝሕግዙኻ። ብዓብኡ ነብስካ ካብዚ ማሕዩር ነጻ ክትገብራ'ውን ዓቢ ተራ ይጻወት።

ተመራመርቲ ከም ዝብልዎ፡ ደቂ ሰብ፡ ወጻኢት ናይ ዝተፈላለዩ ረቛሒታት ኢና። ኣብነና፡ ስድራቤትና፡ ሕብረተሰብና መሓዙና፡ ዝወትሮ ሚድያ፡ ባህልናን ልምድናን፡ ቤት ትምህርትና፡ ቦታ ስራሕና ወዘተ ኣብ ኣእምሮና ዘሰረጽዎ ነገር ኣሎ። በዞም ረቃሒታት ተደሪኽና ነጥርየም ናይ ኣተሓሳስባ ባህሊ ድማ ኣለዉና። ንኣብነት፡ ነብስና ከመይ ንርእያ፡ ውልቃዊ ጠባያትና፡ ንመርጾም መሓዙት፡ ኣዘራርባና፡ ኣከዳድናና ወዘተ ኣብ ዓንኬል ናይ ልሙድ ኣተሓሳስባ የእትወና። ልሙድ ኣተሓሳስባ ግን ንምዕባለና ዝሓልኩ ከይከኣ ክንጥንቀቐሉም ይግባእ። ብዙሕ ግዜ ካብ ዓንኬል ልሙድ ኣተሓሳስባ ክወጽእ ዘይክእል ሰብ፡ ነብሱ ከማዕብልን ንቕድሚት ክስጉምን የጸግሞ። ሂወትና ብ ምርጫና ዲና ንነብራ ዘሎና ወላ ብምርጫ ካልኦት፥ ንነብስና'ኸ ከም ዘሎታ ንቕበላ'ዶ፤ ዝበን ሕቶታት በብመንገድና ክንምልሰን ንኽእል ንኸውን። ንኣብነት፡ ንምንታይ ኢና ገለ ሰባት ሕብሪ ቆርበትና ዝጸዕደወ ክኸውን ንደሊ፤ ንቕሒ ወይ ንምጽዕዳው ቆርበት ብቐጥታ ምስ ጸገም ዘተሓሕዞም ሰባት ብዙሓት እዮም። ሰለምንታይ'ዩ ግን ከምኡ ኮይኑ፤

ክኢላታት ስነ-ሕብረተሰብ ነዚ ዝኸውን መልሲ ኣለዎም። ሕብሪ ቆርበትካ ናይ ምብራህ ውሽጢ ካብ ዝተፈላለዩ ጽልዋታት እዩ ዝብገስ። ጽልዋ መሓዙት፡ ጽልዋ ሚድያ፡ ጽልዋ ማዕከ፡ ጽልዋ ሕብረተሰብ ወዘተ ክኸውን ይኽእል። ከም ሰብ ሓደ ህጻን ካብ ኩሉ ጽልዋታት ናጻ ኮይኑ'ዩ ዝውለድ። እናዓበየ ብዝኸደ ግን ካብ ሕብረተሰብ ዝረኸቦ ግብረመልሲ ኣሎ። ብዛዕባ ሕብሪ ቆርበቱ ሰባት ይዛረቡዎ'ሞ ብዛዕባኡ ክሓስብ ይጅምር። ብውልቅኻ ሕብሪ ቆርበትካ ከም ሓደ ዛዕባ ወይ ጸገም ሓሲብካዮ ዘይትፈልጥ ክንሸኻ፥ ምስ ግዜ ካብ ሰባት ወይ ኣብ ሚድያ ብዝቐርቡ መወዓወዕታት ናይ መጸዕደዊ ፍርያት (ስኪን ብሊቺንግ ፕሮዳክትስ)፡ መሳቶኻ ኣብ ሕብሪ ቆርበትካ ዘለዎም ኣረኣእያ ኣብ ጉዳይ ቆርበትካ ክትሓስብ ይገብረካ። ንቖርበትካ በቲ ዘለዎ ሕብሪ ኣብ ክንዲ ትቕበሎ፡ ንምጽዕዓዉ ህርዲግ ትብል።

ቆርበትካ ናይ ምብራህ ውሽጢ ካብ ሓደ ኣሉታዊ ስምዒት እዩ ዝብገስ። እዚ ስምዒት'ዚ ንሽኻ መልክዐኛ ከም ዘይኮንካ፥ ምኽንያቱ ሚድያ፡ መሳቱኻ ይኹን ሕብረተሰብካ፡ እቲ ጸቡቕ ዝበሃል ሰብ ቀይሕ ወይ ብርህ ዝበለ ሕብሪ ቆርበት ዘለዎ ምዃኑ ስለ ዝገለጹልካ። ብኸምዚ መግለጺታት ስለ ዝተጸለኻ ድማ ክትቅየር ትውስን። ይኹን እምበር ሓደን ዘይቅየርን ሓቂ ኣሎ። ሕብሪ ቆርበትካ ምብራህ ነቲ ከውሃኻ ኣይቅይሮን እዩ። ንሽኻ ከም ሰብ ጸለም(ኣፍሪቃዊ) ምዃንካ ትፈልጥ ኢኻ። የጉዳስ ናይ ካልኦት መለክዒ ከተማልእ ክትብል፡ ንነብስኻ ኣብ ናይ ምቕባልን ምኽሓድን ቅልውላው ተእትዋ። ነብስኻ ምኽሓድ ማለት ሂወትካ ኣብ ናይ ባህሊ ወይ ልሙድ ኣተሓሳስባ መጻወድያ ክትነብር ምፍራዳ ማለት እዩ።

ገለ ሰባት ብምርጫና ዘይተኻ ብምርጫ ካልኦት ጥራይ ኣብዚ ዓለም ንነብር ኣለና። ቀላል ኣብነት፡ ናብ ኮሌጅ ምስ ሓለፍካ፥ ከም ሰብ ታሪኽ ትፈቱን ተመራማሪ ታሪኽ ክትከውንን ትምኒ ትኸውን። ድፍኢት ስድራኻን ብጽትካን ግን ናብ ዓውዲ ሕክምና ወይ ምህንድስና ከም ትኣቱ ገይሩኻ። እዚ ማለት ሂወትካ ብናይ ካልኦት ምርጫ ትጉብራ ኣለኻ ማለት'ዩ። ኣብዚ ክፍሊ ዘለና ስድራና ወይ መሓዙትና ክፉእና ይደልዩ'ዮም ማለት ኣይኮነን። ግን'ኸ ንጽቡቕካ ባዕልኻ ክትወስን ኣሎካ። ብዓብኡ ናብ ኣዕናዊን ዳሕራይ ኣገዳሲ ዘጣዕስን ስጉምቲታ ዝደፋፍኡ ዓርኪ መዘና ኣይሰኣኑን። እንተኾነ ንዓኻ ዘዐውተካ ውሳኔ ባዕልኻ ክትወስን ዘይትኽእል እንተ ኾይንካ እንታይ እዩ ትርጉም ሂወትካ፥ ኣብ መወዳእታ፡ ትርጉም ሂወት ፈለማ ነብስኻ ከም ዘላታ ካብ ምቕባል ዝጅምር'ዩ። ብድሕሪኡ ድማ ርእሰ ምትእምማንካ ይዓቢ። ቀጺልካ ውሳኔታትካ ባዕልኻ ሓሲብካን ኣዩቂቕካን ክትውስን ክትክእል ኢኻ። ነቲ ካብ ካልኦት ሰባት ዝመጽኻ ጽልዋ'ውን ብዝበእ ማለት ብኣሉታውን እወታውን ሸነኹ ክትግምግሞ'ውን ኣይክትጸገምን ኢኻ። ስለዚ እቲ ዝበለጸ ጉዕዞ ሂወት፡ ንነብስኻ ብዘይ ዝኾነ ቅድመኩነት ከም ዘላታ ተቐቢልካ፡ ዝንባለኻ ኣለሊኻ ብቕዓትካን ክእለትካን ኣዕቢኻ፡ ብርእሰ ተኣማንነት ንሂወትካ ጥጡሕ ዝኾነ ባይታ ምጥጣሕ እዩ። ቅድሚ'ዚ ኩሉ ግን "ሕዩር ናይ ኣእምሮ ዲኻ" ንዝብል ሕቶ ውልቃዊ መልሲ ክትረኽበሉ ይግባእ።

መደብ ተለቭዥን

(ሰንበት)

ሰዓት	መደብ
09:00	ሃገራዊ መዝሙር
09:05	ኢሮብኛ
09:35	ፊዮሪና
10:20	ፓኖራማ
11:00	ማእገር
11:00	ዶክተራት ኣብ ስቱድዮ
11:40	ቀስተ ደሕሰት
14:00	ሞዛይክ
17:00	እንዳ ዝማም
17:05	ሃብቲ ባሕሪ
17:30	ፈንቅል
18:15	መደብ ዋልታ
18:50	ህርመት
20:00	ዜና (ትግረ)
20:15	ፊልም እትመት
21:00	ዜና (ትግርኛ)
21:25	መደብ ቡያ
22:00	ዜና (ዓረብ)
22:15	ኢድኣት
22:40	ዜና (እንግሊዝ)

(ሰኑይ)

ሰዓት	መደብ
12:00	ሃገራዊ መዝሙር
12:02	ደሃይ ኮሎኞት
12:30	ዜና (ትግርኛ)
12:50	ዜና ስፖርት
12:55	ዕላል ጥበበት
13:30	ዜና (ዓረብ)
13:45	ፊልም
15:30	ዶክመንት
17:00	ዜና (ትግርኛ)
17:15	ደርፊ
17:30	ዜና (ዓረብ)
17:40	ደረትቃና
19:10	ሳይዳ
20:00	ዜና (ትግረ)
20:15	ስሙናዊ ፍጻመታት ስፖርት
21:00	ዜና (ትግርኛ)
21:25	ደሃይ ሕትመት
22:00	ዜና (ዓረብ)
22:10	ኢድኣት
22:30	ዜና (እንግሊዝ)

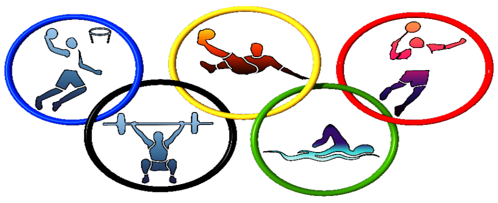

ስፖርት

ሙሴ ገ/እግዚኣብሄር

ማእከል - ግጥማት ኵዕሶ እግርን ኣትሌቲክስን ተኻይዱ

ኣብ ትሕቲ ጽላል ኮሚቴ ኦሎምፒክ ኤርትራ ምስ ስፖርታዊ መደባት ማሕበረ ትምህርታዊ ዕላማታት (specific socio-educational objectives) ብምስናይ ዝሰርሕ ማእከል ኦሊምፕ-ኣፍሪቃ ኣስመራ፡ ናይ 2025 ናይ መንእሰያት ውድድራት ኵዕሶ እግርን ኣትሌቲክስን ካብ 14-17 ታሕሳስ ኣካይዱ።

እቲ ብምውህሃድ ኮሚቴ ኦሎምፒክ ኤርትራን ኣሃዱ ባህሊ ስፖርትን ጥዕናን ጨንፈር ሚኒ/ ትምህርቲ ዞባ ማእከል ዝተሰላሰለን መደብ፡ 10 ናይ ማእከላይን ካልኣይ ደረጃን ኣብያተ ትምህርቲ ብክልቲኡ ጾታታት ተሳቲፈናሉ። መንእሰያት ዕቑር ክእለቶም ከርእዩሉ ዝኽእሉ ዕድል ዝፈጠረን ዓቕሚን ተወዳደርቲ ተካእትን ዝተራእየሉን ኣጋጣሚ ድማ ነይሩ።

በዚ መሰረት፡ ኣብ ኵዕሶ እግሪ ማእከላይ ደረጃ ናጽነት፡ ፍረ ሰላም ባሕቲ ማስከረምን ከምኡ ድማ፡ ኣብ ካልኣይ ደረጃ፡ ባርካ፡ ሓርነትን ቀይሕ ባሕርን ካብ ቀዳማይ ክሳብ ሳልሳይ ደረጃ ተሰሪዐን ውድድረን ብምዝዛም ዝተዓደለን ናይ ዋንጫ፡ ሜዳልያን ናውቲ ስፖርትን ሽልማት ተቐቢለን።

ኣብ ኣትሌቲክስ'ውን ኣብ ማእከላይ ደረጃ ደቂ ኣንስትዮ ናይ 70 ሜትሮ፡ 100 ሜትሮ ናይ ደቂ ተባዕትዮ፡ ከምኡ'ውን ካልኣይ ደረጃ ደቂ ተባዕትዮ ኣብ 400 ሜትሮ ዝተዓወቱ ምሸላሞም፡ ህዝባዊ ርክባት ኮሚሽን ባህልን ስፖርትን ሓቢሩ።

ጆሽዋ፡ ንፖል ዘሪሩዎ

ኣቓልቦ ኣፍቀርቲ መኸተ ጉስጢ ስሒቡ ዝቖየኑ ቀዳም ወጋሕታ ኣብ ኣመሪካ ዝተኻየደን ግጥም ጉስጢ ኣንቶኒ ጆሽዋን ጄክ ፖልን ብዓወት ጆሽዋ ተዛዚሙ።

ኣብቲ ኣብ ከተማ ሚያሚ ዝተኻየደ ጸወታ፡ ክልተ ግዜ ሻምፕዮን ከቢድ ሚዛን ዓለም ዓቕሚ ክምዝይሃቦ ግና ክንገልጽ ቀሪዩ እዩ።

ብበዙሓት ወገናት ቀልጢፉ ክዛረር ዝተገመተ እዚ ወዲ 29 ዓመት ኣመሪካዊ፡ ቀድሚ ጸወታ ኣብ ዝሁበርዎ ዘረባ ናይ ገጽ ንገጽ ምጥጣም ብዙሕ ፈኪሩ ነይሩ። ሰለስተ ግዜ ወዲቑ ቀድሚ ዳኛ ምቑጻር ምውድኡ'ውን ተንሲኡ ተቓሊሱ እዩ። ኣብ ሻዱሻይቲ ዙርያ ንዝያለቡዩ የማይቲ ኢዱ ጆሽዋ ክጻወራ ግና ኣይከኣለን። ዳኛ 10 ክሳብ ዝቖጽር ክትንስእ ብዘይምኽኣሉ ከኣ ብምዝራር (ናክኣውት) ተሳዒሩ። እዚ ግጥም፡ ሸሞንተ ዙርያታት እዩ ተሰሪዑሉ ነይሩ።

ንሬለማ ግዜ ብምዝራር ዝተሳዕረ ፖል፡ ኣብ ክልተ ክፋል መንጋጋኡ ማስበርቲ ኣጋጢምዋ ኣሎ። ሰሪዚ ከኣ ድሕሪ ጸወታ ኣብ ዝሃበ ጋዜጣዊ መግለጺ ኣይተረኽበን - ናብ ሆስፒታል'ዩ ኣቕኒዑ። ደሓን ምዃኑ ግና፡ ድሒሩ ሓቢሩ እዩ።

እዚ ግጥም፡ ኣብ መንጎኦም ዘሎ ናይ ሚዛን ፍልልይ (ጆሽዋ ልዕሊ ጄክ ብ12 ኪሎግራም ይኸብድ) ከምኡ'ውን ናይ ጆሽዋ ልዑል ተመኩሮ (89 ሚእታዊት ካብ ጸወታኡ ዘሪሩ እዩ ስዒሩ)፡ እቲ ግጥም፡ ብበዙሓት ወገናት 'ዘይምዚኑናዊ' ተባሂሉ ተነቒፉ እዩ። እቲ ዝበለጸ ብቕዓቱ ከምዘየርኣየ ዝገለጸ ጆሽዋ'ውን፡ ካብ ዝገመቶ ንላዕሊ ግዜ ከምዝወሰደሉ ድሕሪ ዓወቱ ተዛሪቡ። ፖል፡ ጸቢቕ ምጽዋቱ ግና ማስኪሩሉ እዩ።

ካልእ ቀላሒታ ዝረኸበ ብምዕሪ ክምቕልዎ ኣቐዲሞም ብምስምምዖም፡ ነፍሲ ወከፎም 92 ሚልዮን ዶላር ምርካቦም እዩ።

ዝበረ ጆሽዋ ክዕወተሉ ተገሚቱ ነይሩ። እዚ ወዲ 36 ዓመት ጉልቡት ብሪጣንያዊ፡ ኣብዚ ዓውዲ ዚያዳ ተመኩሮን ብዙሒ ዓወታት ኣለዎ - ልዕሊ ፖል።

ፖል፡ ናይ ማሕበራዊ ሚድያ ሰብ (ዩቱበር) ኮይኑ፡ ኣብ 2018 መኸተ ጉስጢ ጀሚሩ፣ ቀዳመይቲ ፕሮፈሽናል ጸወታኡ ከኣ ኣብ 2020 ኣካዪዱ። ወላ'ኳ ብዙሕ እንተተዓወተ ዝሓለፈ ዓመት ወርሒ ሕዳር ጥሮታ ወጺኡ ንዝበረ ናይ ቅድም ዕውት ተጋሳጣይ ማይክ ታይሰን'ውን እንተሰዓረ፡ ንጆሽዋ ዝኸውን

"ማይኖ፡ ኣይቅጻዕን እዩ" ኣሞሪም

ዓላሚ ማን ዩናይትድ - ሩበን ኣሞሪም፡ ተጻዋታይ ኮቢ ማይኖ ከምዘይቅጻዕ ገሊጹ - ድሕሪ'ቲ ሓው 'ንማይኖ ናጻ ግደፍዎ' ዝብል ማልያ ለቢሱ ኣብ ኦልድትራፎርድ ምርኣዩ።

ማን ዩናይትድ፡ ሰኑይ ምሸት ንቦርንማውዝ ዓዲማ 4ብ4 ኣብ ዝተፈላለየትሉ ናይ ሊግ ጸወታ እዩ፡ ንማይኖ ምዕባይ ሓው ነዛ ማልያ ለቢስዋ መጺኡ። ኣብ መንጎ እዚ ዓላሚን ዛቢት ኣብዚ ወቕቲ ኣብ ፕሪመር ሊግ ካብ ፈለማ ዘይተሰለፈ ዘሎ ማይኖን ዝበረ ዝምድና መለሱ ኑዱ ከይክዕወሉ'ውን ተሰጊኡ ነይሩ።

"ንታ ማልያ ለቢስዋ ዝበረ ማይኖ ኣይኮነን፡ ሓዲ ካብ ኣባል ስድራኡ ከምኡ ስለዝገበረ ዝኾነ ነገር ኣይገብርን እየ። ብሰንኪ እታ ማልያ ክስለፍ ወይ ተቐያሪ ክኸውን ኣይትሕሰብዎ። ማይኖ፡ እቲ ቅኑዕ ተጻዋታይ ክጻወት" ኢሉ ኣሞሪም። 4ብ4 ዝተዛዘመ ጸወታ፡ ማይኖ፡ ብዘርኣዮ ብቕዓት

ማይኖ፡ ምስ ምምጻእ ወቕቱ፡ ካብ ትጸቢት ምስላፍ ዕድል እዩ ዘውጽኦ ጋንታ ክፋኖ ሓቲቱ'ውን፡ ኣይነብራን። ኣብዚ እዋን ዝብል ወረታት ድማ እዚ ክምዚ'ሉ እንከሎ፡ እዛ ጋንታ - ሰር ኣሌክስ ኮይኑ ምስ ተሰመዓና እዩ እዚ ፖርቱጋላዊ ኣቡቲ ንኣሲሚሮ ተከኡ ንዝኣተወ ግና ወዲሰዎ እዩ።

ኣሞሪም ብፍላይ ኣብዚ ወጻኢ ኣዝዩ ውሑድ ናይ ዘሎ። ዝሓለፈ ክረምቲ ካብዛ እዛ ጋንታ፡ ክትሰዶ ደሊት ኣብ ወርሒ ጥሪ ክፋኖ እዩ ይጋዋሕ ኣሎ።

ኣሞሪም፡ ናይ ቅድም ዓላሚ ፈርጉሶን ዝበሎ ጌጋ ምኳኑ ገሊጹ። "እሱ፡ ንኵዕሶ እግሪ ብፍላይ ናይ እንግሊዝ ልዕሊ ደርደአ እዩ። እንተኾነ፡ ከምቲ ዝበሎ ናይ ሊግ ዋንጫ ንምልዓል ነዊሕ ግዜ ኣይወሰደልናን እዩ። መን ኣሰልጣኒ ምዃኑ ኣይፈልጥን፡ እንተኾነ፡ ኣብዘን ዝቐጸላ ዓመታት ንዋንጫ ከም እትውዳደር እዩ ዝኣምን" ኢሉ።

ፈርጉሰን፡ "ማን ዩናይትድ፡ ዳግማይ ዋንጫ ፕሪመር ሊግ ንምልዓል፡ ብሕጂ 10 ወይ 11 ዓመታት ክትጸበ ትኽእል ኢያ" እዩ ኢሉ። እዛ ጋንታ በቲ ስኮትላንዳዊ ዓላሚ ተመሪሓ ንመወዳእታ ግዜ ኣብ 2013 ኢያ ጸዋእ ሊግ ኣልዒላ።

"ሊቨርፑል፡ ንሰመኒዮ ክተፈርሞ የብላን" ባርነስ

ናይ ቅድም ብሉጽ ተጻዋታይ ሊቨርፑል ጆን ባርነስ፡ ክለቡ ነቲ ንኣጥቃዓይ ቦርንማውዝ ኣንቶኒ ሰመኒዮ ኣብ ወርሒ ጥሪ ክተፈርሞ ከምዘይብላ ተማሕጺኑ።

ስም ሰመኒዮ፡ ኪኖ ብሊቨርፑል፡ ምስ ቶተንሃም፡ ናይ ከተማ ማንችስተር ጋንታታት ሲቲን ዩናይትድን'ውን ተኣሳሲሩ ይለዓል ኣሎ። ኣብዚ ድሕሪ 10 መዓልታት ዝኸፈት ማስኮት ምስግጋር ወርሒ ጥሪ ከኣ፡ ንመልቀቒ ዋጋኡ 65 ሚልዮን ፓውንድ ዘጽሓፎ ክለቡ፡ ክትውንኖ ከም እትኽእል ይግለጽ።

ባርነስ፡ ወርሒ ጥሪ ተጻወትቲ ተፈርመሉ እዋን ከምዝይኮነ እዩ ዝገልጸ። "ሊቨርፑል፡ እንተረኺቡዋ ሽቶ ናይ ምምዝጋብ ኮነ ዕድላት ናይ ምፍጣር ጸገም የብላን። ጋክፖ፡ ኢሳቕ፡ ቪርትዝ ሳላሕ ከምኡ'ውን ንህማ ኣለዉዋ።" ዝበለ ባርነስ "ምናልባት ከም ናይ ነዊሕ መደብ እንተደሊያሞ፡ ወርሒ ጥሪ ግና ተጻወትቲ ተፈርመሉ ኮይኑ ኣይሰመዓንን። ኣብ ዝሓለፈ ክረምቲ እኮ 400 ሚልዮን ፓውንድ ዘውጽኡም ተጻወትቲ እያ ኣፈሪማ። ስለዚ ሕጂ ከኣ 65 ሚልዮን ፓውንድ ዘውጽአ ከተፈርም። ንሱ እንተዘይሰርሖ ኩ ደጊማ ናይ 100 ሚልዮን ፓውንድ ከተፈርም። እኩላትን ብሉጻትን ተጻወትቲ ኣለዉዋ። ቀድሚ ንሰመኖ ምጥማታ፡ ኣብ ካልኦት ቦታታት ጸገም ዘለዋ ይመስለኒ።" ክብል ማዕዳኡ ለጊሱ።

ባርነስ፡ ወላ'ኳ ሳላሕ ኣደባባዩ ወጺኡ ምስ ኣሰልጣኒኡ ኣርነ ስሎት ከም ዘይተሰማማዐ እንተገለጹ፡ ካብዛ ዝወጽእ ኮይኑ ከም ዘይሰምዮም'ውን እምነቱ ገሊጹ።

ነገረ ሳላሕ

ኣከፋሊ ሊቨርፑል - ኩርቲስ ጆንስ፡ ወዲ ጋንታኡም መሓመድ ሳላሕ ይቕሬታ ከምዝሓተተዮም ገሊጹ።

ሳላሕ፡ ቅድሚ ክልተ ሰሙናት 'ሊቨርፑል ናይ ትሕቲ ማኪና ደርቢያትኒ' (ጠሊማትኒ ዝስምዕ እዩ) ብምባል፡ ምስ ኣሰልጣኒኡ ርክብ ከምዝበተኸ ገሊጹ ነይሩ። ድሕሪ'ዚ ኣደባባይ ወጺኡ ዝተዛረቦ ከኣ ቤት ጋንታ ካብ ሓንቲ ጸወታ ተኣሊዩ ነይሩ፣ ድሕሪ ግና ምስ ዓላሚኡ ብምርድዳእ ተመሊሱ።

ኣብዚ እዋን ንሃገሩ ግብጺ ኣብ ዋንጫ ኣፍሪቃ ንምውካል ናብ ሞሮኮ ኣቕኒዑ ዘሎ ሳላሕ፡ "ንዝኾነ ሰብ እንተጸለኹ ወይ እንተኣሕረቕኩም፡ ይቕሬታ!" ከምዝበሎም ድማ ጆንስ ትማሊ ገሊጹ።

መደብ ጸወታ

ሎሚ

መኸፈቲ ጸወታ ዋንጫ ኣፍሪቃ 2025

ሞሮኮ - ኮሞሮስ 10:00 ድ.ቀ

ፕሪመር ሊግ ማብል 17 ሰሙን

ኣስቶን ቪላ - ማን ዩናይትድ 7:30 ድ.ቀ

ላሊጋ ማብል 18 ሰሙን

ቪያሪያል - ባርሴሎና 6:15 ድ.ቀ

ሰኑይ

ዋንጫ ኣፍሪቃ

ማሊ - ዛምቢያ 5:00 ድ.ቀ

ደቡብ ኣፍሪቃ - ኣንጎላ 8:00 ድ.ቀ

ግብጺ - ዚምባብወ 11:00 ድ.ቀ

ፕሪመር ሊግ

ፉልሃም - ኖቲንግሃም 11:00 ድ.ቀ

ሲልቫ፡ ናብ ኤውሮጳ ተመሊሱ

ብራዚላዊ ጉዱም ተጻዋታይ - ቲያጎ ሲልቫ፡ ናብ ፖርቱጋላዊት ክለብ ፖርቶ ብናጻ ተሰጋጊሩ።

እዚ ወዲ 41 ዓመት ብሉጽ ተኸላኻሊ፡ ምስ ብራዚላዊት ክለብ ፍሉሚነንስ ዝበሮ ውዕል ድሕሪ ምዝዛሙ፡ 18 ታሕሳስ ተፋንዩ - ናጻ ጸኒሑ።

ፖርቶ ከኣ ከፈርማኦ ንዘበሃጋ ገለ ክለባት በሊጻ ክሳብ ሰነ 2026 ዝጸንሕ ናይ ሽዱሽተ ኣዋርሕ ውዕል ኣፈሪማቶ ኣላ፣ ንተወሳኺ ወቕቲ ናይ ምንዋሕ ኣማራጺ'ውን ኣለዎ።

ኣብ ዋንጫ ዓለም 2026 ጻውዒት ሃገሩ ክረኽብ መደብ ዝሓስብ ዘሎ ቲያጎ፡ ዳግማይ ናብ ኤውሮጳ ዝተመልሰሉ ምኽንያት፡ ጌና ኣብ ተወዳዳሪ ሊግ ናይ ምጽዋት ዓቕሚ ከምዘለዎ ንምርኣይ እዩ። ሲልቫ፡ ኣብ ኤውሮጳ ንዓበይቲ ክለባት ኤሲ ሚላን፡ ፒኤስጂን ቸልሲን ከምዝተጻወተለን ይዝከር። ንሓደ ዓመት ድማ፡ ንናይ ካልኣይ ዲቪዥን ክለብ ፖርቶ ኣገልጊልዋ ነይሩ።

ተረኛ ፋርማሲ

ቤት መሸጣ መድሃኒት ሰላም
ቤት መሸጣ መድሃኒት ኣስመራ
ፋርማሲ ኣሸፋ

ዕለት

21/12/2025

ጎደና

ጎደና ሰላም ቁ.ገዛ 47
ጎደና ሓርነት ቁ.93-95፡ ጥቃ መንበሪ ኣየር ኤርትራ
ጎደና ከልዓወታ ቁ.57 ኣኻርያ ኮቢ. እንዳ ዓሊ በሺት

ቁ.ስልኪ

122350
120491
07157709

ፋርማሲ ቁ.1 መዓልታውን ለይታውን ኣገልግሎት ትህብ — ቁ.ቴሌፎን 127565

Sabur Printing Services